

LIST GALATSKÝM

William MacDonald

Ostrava 2006

Překlad z anglického: The Letter to the Galatians

Autor: William MacDonald

© 1959, 1974 William MacDonald

ISBN 0-940293-36-6

Přeložil: Mgr. Petr Holý

Koordinátor: David Thompson

Jazyková úprava: PaedDr. Věra Mrkosová

Redakce: Ing. Ján Ostrolucký

Vydavatel: **A-ALEF**, Bořivojova 620/29, 718 00 Ostrava

Obálka: COLOR Studio, Ostrava

Vytiskl: TISKSERVIS, Ostrava

Vydání: první

© českého vydání 2006 **A-ALEF**, Ostrava

ISBN 80-86509-22-2

POKYNY PRO STUDENTY

Zákon i evangelium pocházejí od Boha a jsou tedy dobré. Neměli bychom obojí nějak sloučit, abychom získali něco lepšího? Na tuto zajímavou a důležitou otázku poskytuje odpověď právě epištola Galatským. A odpovědí je rozhodně „Ne!“ Zákon říká: „Nedovolíš, aby ve tvé zahradě rostla jediná rostlinka plevele.“ Nespokojí se však pouze s tím a dodává: „Nedopustíš, aby do tvé zahrady zapadlo jediné semínko plevele!“ Semínka jsou však všude. A tak jsme Zákonem beznadějně odsouzeni. Všichni, kteří jsou pod zákonem, jsou pod kletbou.

Evangelium je jediný Boží lék pro ztracené. A stává se kletbou těm, kdo se je pokoušejí překroutit. Otrávit studnici spasení je nesmírná troufalost. Cokoliv se pouze podobá evangeliu, je ve skutečnosti proti němu.

V době, kdy jsou mnozí sváděni falešným učením, nabývá epištola Galatským výjimečné důležitosti. Rozhodněte se ji prostudovat! Poznejte, co představuje ona *Magna Charta* vaší svobody v Kristu. Nevzdávejte to a přijměte ji za svou. Tento kurz vám k tomu pomůže.

Budete studovat tyto lekce

1. Záměr Pavlova dopisu (1,1-10)
2. Pavlova obhajoba jeho služby (1,11-2,10)
3. Pavel kárá Petra (2,11-21)
4. Stěžejní pravda evangelia (3,1-9)
5. Zákon versus zaslíbení (3,10-18)
6. Smysl zákona (3,19-29)
7. Děti a synové (4,1-16)
8. Otroctví, nebo svoboda (4,17-5,1)
9. Úskalí zákonictví (5,2-15)
10. Moc svatosti (5,16-25)
11. Praktické výzvy (5,26-6,10)
12. Závěr (6,11-18)

Jak studovat

Poproste Boha, aby otevřel vaše srdce, abyste mohli přijímat Jeho pravdy. Bude nás učit ze svého Slova. Alespoň dvakrát si přečtete celou lekci, poprvé pro získání celkové představy o jejím obsahu a potom znovu, pomalu, a vyhledejte si všechny biblické odkazy a poznámky.

Testy

Každý test zahrnuje dvě lekce. Každý test je jasně označen, aby bylo zřejmé, které otázky patří ke které lekci. Testy můžete vyplnit ve dvou fázích. Až dokončíte

první lekci, vyplňte příslušné otázky testu č. 1. Po prostudování druhé lekce, vyplňte druhou část testu č. 1. Tak postupujte u všech lekcí.

1. Otázky pro samostatné studium

Některé testy obsahují otázky, které vás mají podnítit k samostatnému studiu Bible. Pro odpovědi na tyto otázky můžete použít svou Bibli. Takové otázky jsou jasně vyznačeny.

2. Otázky „Jak odpovíte?“

Tyto otázky jsou dobrovolné a nejsou nijak hodnoceny. Můžete svobodně uvést svůj názor. Vaše upřímné odpovědi pomohou instruktorovi, aby vás lépe poznal. Také nám pomáhají posoudit všeobecnou efektivitu tohoto kurzu.

3. Jak jsou vaše testy vyhodnocovány?

Až dokončíte celý kurz, tuto knížku s vyplněnými testy zašlete k hodnocení na adresu:

Emauské korespondenční kurzy, E. Krásnohorské 12, 736 01 Havířov-Podlesí.

Po vyhodnocení vašich odpovědí dostanete testy zpět spolu s „Osvědčením“.

Instruktor označí každou nesprávně zodpovězenou odpověď a odkáže vás na oddíl v Bibli nebo v učebnici, kde se nachází správná odpověď.

Všeobecné pokyny

Začněte studovat hned, nebo – pokud jste skupina – jakmile se sejdete. Snažte se dodržovat pravidelný čas. Mnoho studentů postupuje tak, že každý týden dokončí alespoň jednu lekci a vyplní testy jednou za dva týdny. Doporučujeme vytvořit si ke studiu časový plán.

V tomto kurzu byly použity citace převážně z *Bible kralické (BK)*, *Ekumenického překladu (EP)* a překladu Nového zákona *Nová smlouva (NS)*.

LEKCE 1

Záměr Pavlova dopisu

Galatským 1,1-10

Úvod

Na svých prvních misijních cestách navštívil apoštol Pavel Malou Asii a kázal úžasnou zvěst o tom, že spása je pouze z víry v Krista. Mnozí z jeho posluchačů uvěřili a byla založena řada sborů. Některé z nich se nacházely v Galacii, římské provincii ve středu Malé Asie. Obyvatelé Galacie byli potomky Gálů, národa, který původně obýval dnešní západní Evropu. Byl pověstný svou nestálostí, bojovností a vrtkavostí.

Když Pavel tuto provincii opustil, přišli do sborů falešní učitelé a zavedli lživá učení. Učili například, že spasení je z víry v Krista *plus* dodržování zákona. Jejich doktríny byly směsicí křesťanství a židovství, milosti a zákona, Krista a Mojžíše. Tvrdili také, že Pavel není pravý služebník Pána a že jeho učení není hodnověrné, a tím se pokoušeli Galatské odvrátit od Pavla. Usilovali zničit důvěru v určitou zvěst tím, že podkopávali důvěru v jejího posla. Podařilo se jim tak negativně ovlivnit spoustu galatských křesťanů.

Jaký smutek a zklamání asi musel naplnit Pavlovo srdce, když se dozvěděl, co se děje v Galacii! Přišla jeho usilovná práce mezi těmito lidmi vniveč? Mohou být tito křesťané vysvobozeni od těchto židovských, zákonických učení? Pavel byl vyburcován k rychlému a rozhodnému činu. Popadl pero a napsal svým milovaným dětem ve víře rozhořčený dopis. V něm objasňuje skutečnou povahu spásy, která je od začátku do konce založena na milosti, a ani v nejmenším si ji nelze zasloužit dodržováním zákona. Dobré skutky nejsou podmínkou pro spasení, ale jeho ovocem. Křesťan zemřel zákonu; žije životem ve svatosti, ne z vlastních sil, nýbrž mocí přebývajícího Božího Ducha svatého.

Přehled epištoly

- I. Pavlův pozdrav (1,1-5)
- II. Záměr Pavlova dopisu (1,6-10)
- III. Pavlova obhajoba jeho poselství a služby (1,11-2,21)
- IV. Stěžejní pravda evangelia (3,1-18)
- V. Smysl zákona (3,19-4,7)
- VI. Pošetilost křesťanů toužících být pod zákonem (4,8-5,1)
- VII. Úskalí zákonictví (5,2-12)
- VIII. Pravý význam křesťanské svobody (5,13-15)
- IX. Pravá moc pro praktickou zbožnost – Duch svatý (5,16-25)
- X. Praktické výzvy k životu ve svatosti (5,26-6,10)

XI. Závěr (6,11-18)

Pavlov pozdrav (1,1-5)

1,1 Na začátku svého dopisu Pavel stvrzuje, že je do apoštolské služby povolán Bohem. Nestalo se tomu tak ani skrze člověka, ani tím, že by k němu Bůh hovořil skrze jiného muže. Povolání přišlo přímo od Ježíše Krista a Boha Otce, který Ho vzkřísil z mrtvých. Člověk, který je povolán samotným Bohem a je zodpovědný jedině Bohu, může svobodně kázat Boží slovo a nebát se lidí. Apoštol Pavel mohl tedy sloužit a zvěstovat nezávisle na ostatních dvanácti apoštolech i všech dalších lidech.

V prvním verši je přímo i nepřímo uvedena Kristova božskost. Přímo je to vyjádřeno slovy „*ne od lidí, ani skrze člověka, ale skrze Ježíše Krista*“. Nepřímo je to ve způsobu, jakým dal Pavel do souvislosti „*Ježíše Krista a Boha Otce*“, neboť jsou zde na stejné úrovni. Bůh Otec je pak zmíněn jako Ten, který Ježíše vzkřísil z mrtvých. Pavel měl dost dobré důvody, aby to Galatským připomněl. Vzkříšení bylo důkazem naprosté Boží spokojenosti se spasitelným dílem Pána Ježíše. Galatští zřejmě nebyli zcela spokojeni s dílem Spasitele, protože se je snažili zdokonalit vlastním úsilím v dodržování zákona.

Pavel byl na rozdíl od dvanácti apoštolů, kteří byli Pánem povoláni během Jeho pozemské služby, povolán *vzkříšeným* Kristem. Od toho okamžiku se vzkříšení stalo důležitou součástí apoštolovy zvěsti.

1,2 Apoštol se ztotožňuje s bratry, kteří jsou s ním. Tito bratři se připojují k jeho výzvě Galatským, aby se drželi pravdy evangelia.

Tento dopis „*církvím v Galacii*“ se vyznačuje záměrným nedostatkem vřelosti. Pavel věřící obyčejně oslovoval jako „Boží církev“, „svatí“ či „věrní v Kristu Ježíši“. Hojně za křesťany děkoval nebo je chválil za jejich ctnosti. Často zmiňoval konkrétní lidi jménem. V této epištole však nic takového nenajdeme. Vážnost pochybení galatských církví vedla Pavla k tomu, aby vůči nim jednal přísně a chladně.

1,3 Někteří se domnívají, že se „*církyve v Galacii*“ nacházely v severní části této římské provincie. Mají za to, že tam Pavel církev založil při své druhé misijní cestě poté, co prošel jižní oblastí, a ještě před tím, než odcestoval do Troady (Skutky 16,6-8). O jeho druhé návštěvě v severní Galacii je zmínka ve Skutcích 18,23.

Dle jiného názoru (tzv. teorie Jižní Galacie) byly církvemi zmiňovanými ve 3. verši sbory v Pisidské Antiochii, Ikoniu, Lystře a Derbe. Jsou to jediná jmenovitě uvedená města, kde Pavel v Galacii založil sbory.

Dvěmi velkými pojmy evangelia jsou milost a pokoj. Milost představuje Boží nezaslouženou laskavost vůči hříšníkům. Neříká lidem, co mají *dělat*, ale ukazuje, co Bůh již *učinil*, a zve člověka k přijetí spasení jakožto daru. Scofield k tomu dodává: „Milost nehledá dobré lidi, kteří by byli daru hodni, nýbrž hledá odsouzené, provinivší se, oněmělé a bezmocné, jež má moc zachránit, posvětit a oslavit.“

1,4 Pokoj je výsledkem milosti. Když hříšník přijme Spasitele, má pokoj s Bo-

hem. Svůj pokoj může čerpat z vědomí toho, že mzda hříchu již byla zaplácena, že všechny hříchy jsou odpuštěny a že již nikdy nebude odsouzen. Milost však nejenom *zachraňuje*; ona také *udržuje*. A my potřebujeme nejenom pozhánání plynoucí z *pokoje s Bohem*, ale také *Boží pokoj*. Pavel svůj dopis začíná právě těmito pozhánáními pro Galatské, kteří si dozajista uvědomili, že tato pozhánání nemohou získat ze zákona. Každý, kdo zákon poruší, je totiž pod klatbou. Zákon nikdy nikomu pokoj nepřinesl.

Kristus zemřel, „*aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku*“. Tím je myšlena nejenom morální a politická zkorumpovanost současného světa, ale také porušenost náboženská, kde se mísí obřady s vírou v Krista. Galatským bylo tedy nezbytné připomenout, že se vracejí ke stejnému systému, ze kterého je Kristus svou smrtí zachránil.

Kristovo vykoupení nastalo „*podle vůle našeho Boha a Otce*“. Tímto výrokem je jasně řečeno, kdo má na tomto vykoupení zásluhy – není to způsobeno lidským snažením, nýbrž svrchovanou Boží vůlí. Je tím také zdůrazněno, že Bůh si ke spáse vybral Krista a nikoho jiného.

Verš 4 by nám měl připomínat, že Bůh nemá zájem na zdokonalování světa ani na ulehčování života lidí, ale na vysvobození lidí ze světa. Naše priority by tedy měly odpovídat Božím prioritám.

1,5 Podle evangelia milosti náleží veškerá sláva za spásu lidí Bohu Otci a Pánu Ježíši Kristu. Dodržováním zákona se člověk na této slávě nebude nijak podílet.

Každý výrok v prvních pěti verších má nesmírný význam a obsahuje hlubokou pravdu vyjádřenou jen několika slovy. Pavel hned na samém začátku svého listu předeslal dvě hlavní témata, kterými se bude zabývat ve zbytku epištoly – autoritou svého apoštolství a evangeliem Boží milosti. Nyní je připraven řešit problematickou situaci přímo s Galatskými.

Záměr Pavlova dopisu (1,6-10)

1,6.7 Pavel Galatské ihned konfrontuje s jejich náchylností v přijímání lži. Je velice udiven, že se tak rychle odvrátili od pravdy evangelia, a jejich jednání označuje jako přeběhnutí od Boha k falešnému evangeliu. Byli povoláni do Kristovy milosti, nyní se však sami vrhají do prokletí zákona. Přijali pravé evangelium, nyní je však opouští kvůli jinému „evangeliu“, které není v žádném případě dobrou zprávou (v. 7), nýbrž překrouceným poselstvím, směsicí milosti a zákona.

Řečtina má pro výraz „jiné“ dvě různá slova. Jedno z nich znamená jiný stejného typu, to druhé značí jiný odlišného typu. Galatští se obraceli ke zcela jinému typu evangelia, které se v ničem tomu Pavlovu nepodobalo.

1,8-10 Pavel dvakrát proklíná každého, kdo vyučuje jiné evangelium. Bůh má pro hříšníky odsouzené k záhubě jen jediné poselství – nabízí spásu milostí skrze víru a bez závislosti na dodržování zákona. Ti, kteří oznamují jiný způsob záchrany, musí být odsouzeni. Kázat zvěst, jejímž výsledkem je věčná záhuba duší, je nesmírně

závažná věc. Takovéto falešné učitele Pavel v žádném případě netoleroval a neměli bychom tak činit ani my.

Všimněte si, že apoštol říká „*anděl z nebe*“ a ne „anděl od Boha“. Anděl z nebe by snad i mohl přinášet falešné poselství, nikoliv však anděl od Boha. Lépe snad jedinečnost evangelia ani vyjádřit nelze. Je to *jediný* způsob záchrany. Vlastní snažení ani lidské zásluhy na tom nemají žádný podíl. Spasení nabízí jen evangelium samotné, a to zcela zdarma.

Jaký je v tom zvláštní kontrast: zákon přináší prokletí těm, kdo jej nejsou schopni dodržet, evangelium představuje prokletí pro ty, kteří se jej snaží změnit.

Na tomto místě se Pavel zřejmě snaží připomenout, že byl svými nepřáteli obviněn ze změny svého poselství tak, aby vyhovovalo posluchačům. A tak se v podstatě táže: „Trváme-li na tom, že existuje jen jedno evangelium, získávám si teď lidi, anebo Boha?“ Ovšemže se nesnaží zalíbit se lidem, vždyť se jim nelíbí jeho tvrzení, že do nebe vede jen jediná cesta. Kdyby Pavel změnil své poselství tak, aby se líbilo lidem, nebyl by již služebníkem Božím; v podstatě by na sebe přivolával Boží hněv.

LEKCE 2

Pavlova obhajoba jeho služby

Galatským 1,11 - 2,10

Pavel teď započíná obhajobu své služby. Jeho kritici proti němu vznesli mnohá a vážná obvinění. Bezpochyby v nich také popřeli věrohodnost jeho poselství. Je docela pravděpodobné, že jeho učení označili za nebiblické a nesourodé, protože v něm neměla místo obřizka ani další židovské praktiky. Pavel jim odpovídá šesti argumenty na základě své vlastní historie. Tato lekce se bude zabývat prvními pěti z nich.

1,11-12 Za prvé, své evangelium obdržel Božím zjevením nezávislým na člověku (1,11.12). Nebylo „*podle člověka*“ v tom smyslu, že člověk nebyl jeho původcem. Potvrdí to krátká úvaha. Pavlovo evangelium připisuje vše Bohu a člověku nepřipisuje nic. Na takový způsob záchrany by žádný člověk nemohl přijít sám. Pavel evangelium nepřijal od nějakého dalšího člověka, ani se je nenaučil z knih. Získal je přímým zjevením od samotného Pána Ježíše Krista.

1,13-14 Za druhé, když Pavel do svého evangelia nezahrnul židovské zákony, nebylo to způsobeno tím, že by sám ignoroval židovství (1,13.14). Zákonu se učil již od raného dětství a nadměru jej dodržoval. Vlastním rozhodnutím se stal velkým pronásledovatelem církve. Svou horlivostí pro tradice otců předčil mnohé své židovské vrstevníky. A tak jeho evangelium záchrany vírou bez zákona nemohlo být určitě připsáno jeho neznalosti zákona. Proč tedy ze svého učení vypustil zákon? Proč je tedy jeho evangelium v rozporu s jeho dřívějším životním stylem a náboženským přesvědčením? Jednoduše proto, že nebylo výplodem jeho myšli, ale bylo mu dáno přímo Bohem.

1,15-17 Za třetí, několik prvních let sloužil nezávisle na dalších apoštolech (1,15-17). Pavel zde dokazuje, že na jeho evangelium neměli vliv žádní další lidé. Po svém obrácení nic nekonzultoval s lidskými vůdci ani nešel do Jeruzaléma, kde pobývali ostatní apoštolé. Místo toho odešel do Arábie a teprve pak se vrátil znova do Damašku. Jeho rozhodnutí vyhnout se Jeruzalému neplynulo z neúcty k apoštolům, ale spíše bylo zapříčiněno tím, že byl samotným vzkříšeným Pánem oddělen k jedinečné službě pohanům (2,8). A tak jeho evangelium nepotřebovalo žádné lidské pověření. Pavel nepodléhal vlivu žádného člověka.

Několik výroků si zaslouží hlubšího zvážení. Povšimněte si výrazu ve v.15: „*Bůh... mě oddělil již v lůně mé matky.*“ Pavel si uvědomoval, že byl Bohem vybrán pro zvláštní úkol již před svým narozením. Dodává, že ho Bůh „*povolal svou milostí*“, čímž odkazuje na své obrácení během cesty do Damašku. Kdyby měl tehdy dostat to, co si zasloužil, byl by uvržen do pekla. Kristus jej však svou podivuhodnou milostí zachránil a vyslal jej k pohanům kázat o víře, kterou se dříve usiloval zničit. V 16. verši ukazuje, že se Bohu „*zalíbilo zjevit svého Syna ve*

mně“. Tím nám prozrazuje důvod Božího povolání – chce zjevit svého Syna v nás, abychom sami mohli prezentovat Pána Ježíše světu. Zjevuje Krista našim srdcím (v. 16), aby skrze nás zazářil Kristus (v. 16-23), a tím mohl být Bůh oslaven (v. 24).

Ve v. 17 píše: „...odešel jsem do Arábie.“ Každý Pánův služebník potřebuje určitý čas k rozjímání v soukromí. Mojžíš trávil čtyřicet let na pokraji pouště. David býval sám s Bohem, když pásal ovce na judejských pahorcích.

1,18-20 Za čtvrté, když Pavel konečně navštívil Jeruzalém, setkal se pouze s Pet-rem a Jakubem (1,18-20). Kromě toho nebyl v judejských církvích nijak zvlášť známý (1,21-24). Aby ještě více prokázal svou nezávislost na dalších apoštolech, Pavel uvádí, že do Jeruzaléma dorazil až tři roky po svém obrácení. Chtěl poznat Kéfase (Petra) – což nebyla návštěva oficiální, ale osobní (Sk 9,26-29). V Jeru-zalémě se rovněž setkal s Jakubem, Pánovým bratrem. Jakub nepatřil k dvanácti apoštolům, v jistém smyslu jím však byl podobně jako Barnabáš (Sk 14,14). S Pet-rem pobýval pouhých patnáct dnů – příliš krátká doba na nějaký výcvik! Text navíc naznačuje, že si byl Pavel s apoštoly Páně ve všem roven.

1,21-24 Dlouhý čas pak Pavel strávil v oblasti Kilikie (kde se nachází Tarsus) a Sýrie – natolik dlouhý, že jej církve v Judsku nemohly znát osobně. Lidé věděli pouze to, že ten, který se ke křesťanům choval velice krutě, je nyní sám křesťanem a káže Krista dalším. To je přirozeně vedlo k tomu, že vzdali chválu Bohu za to, co On učinil v životě Pavla. (Oslavují druzí Boha za proměnu našich životů?)

Za páté, během Pavlovy pozdější návštěvy Jeruzaléma se apoštolové shodli na tom, že jeho evangelium pochází od Boha (2,1-10). Protože první církev vznikla v Jeruzalémě a pro apoštoly bylo toto město v podstatě centrálou, měli někteří křesťané za to, že tamější církev byla jakousi „matkou církví“. A tak se Pavel musel vypořádat s obviněním, že je v jistém smyslu níže postavený, protože nepatří k je-ruzalémským apoštolům. Reaguje na to podrobným popisem své pozdější návštěvy Jeruzaléma.

2,1 Někteří bibličtí učenci se domnívají, že tato návštěva Jeruzaléma je totožná s tzv. Hladomornou návštěvou popsanou ve Skutcích 11,30-12,25. Váha důkazů však nasvědčuje spojení Galatských 2,1-10 s návštěvou sněmu ze Skutků 15,1-29. Ať již to bylo čtrnáct let po jeho obrácení, nebo po jeho první návštěvě, to nevíme. Víme však, že impulz k cestě obdržel Pavel skrze zjevení od Pána – na cestu vyrazil společně se svým spolupracovníkem Barnabášem a Titem, pohanským konvertitou skrze Pavlovu službu. To, že Pavel přišel do Jeruzaléma „na základě zjevení“ si nijak neprotiřečí se Skutky 15,2-3, kde je řečeno, že byl vyslán sborem v Antiochii. Obojí je pravdivé. Židé předtím trvali na tom, aby byl Titus kvůli úplnému spasení obřezán. Proti tomu se apoštol Pavel rázně postavil, protože si byl dobře vědom, že je v sázce pravda evangelia. (Když však Pavel později obřezal Timoteje, neporušil žádný důležitý princip, Skutky 16,3.)

2,2 E. F. Kevan dodává: „Pro Pavla nebyla obřízka zdůvodňovaná ospravedlněním pouhým nevinným rituálem, jak by to mohlo někomu na první pohled připadat.

Podstoupit obřizku totiž znamenalo snahu o ospravedlnění skrze zákonictví, a tudíž odmítnutí samotných základů milosti.“

Ve druhém verši hovoří apoštol o tom, co se stalo, když dorazil do Jeruzaléma: „... *předložil jsem jim evangelium, které hlásám mezi pohany; předložil jsem je však v soukromí těm, kteří jsou uznáváni, abych snad neběžel nebo nebyl běžel nadarmo.*“ (NS)

Proč Pavel hovořil v soukromí k duchovním vůdcům a ne k celému shromáždění? Chtěl snad, aby zhodnotili jeho evangelium, jestli náhodou nekáže něco falešného? Určitě ne! To by protičečilo všemu, co apoštol prohlašoval. Trval přece na tom, že své poselství přijal skrze Boží zjevení. Neměl žádné pochyby o pravosti svého učení. Skutečný důvod musí tedy být někde jinde. Hovořit nejprve k vůdcům byla otázka tehdejší zdvořilosti. Bylo také žádoucí, aby se vůdcové sami mohli důkladně přesvědčit o pravosti Pavlova evangelia. Kdyby měli nějaké otázky či pochybnosti, mohl by je Pavel ihned vyjasnit. Mohl by pak před církev předstoupit s plnou podporou ostatních apoštolů. Při jednání s davem lidí vždy existuje nebezpečí, že lidé budou ovlivněni emocionálními výzvami. Proto si Pavel přál nejprve předložit evangelium v soukromí, v poklidné atmosféře bez hrozby davové hysterie. Kdyby Pavel jednal jinak, mohla by se rozpoutat závažná polemika, která by církev rozdělila na židovskou a pohanskou stranu.

Vyjádření „*abych snad nyní i předtím neběžel nadarmo*“ nám osvětluje důvod Pavlovy cesty do Jeruzaléma. Židé by jinak mohli vážně zpochybnit jeho službu. Rovněž to vypovídá o tom, proč Pavel šel nejprve za vůdci – nechtěl ohrozit úspěch své mise tím, že by „přeskočil“ přirozenou organizační strukturu.

2,3 Před hlavu církve byla na příkladu Tita předložena otázka zákonictví. Přijme jeruzalémská církev tohoto pohanského konvertitu mezi sebe, nebo bude trvat na tom, aby byl nejprve obřezán¹? Po náročné diskuzi apoštolé rozhodli, že obřizka pro spasení není nezbytná. Pavel dosáhl obrovského vítězství! (Podrobný zápis tohoto jeruzalémského setkání nalezneme ve Skutcích 15 a studující by si jej teď měl důkladně prostudovat.)

2,4 Verš 4 nám sděluje zásadní důvod Pavlovy cesty do Jeruzaléma. Spojme začátek verše 2 se začátkem verše 4 a dostaneme tento text: „*Přišel jsem pak podle zjevení... totiž kvůli těm záłudným falešným bratrům, kteří se vloudili.*“ To se vztahuje na událost, která se dříve odehrála v Antiochii (Sk 15,1-2). Někteří

¹ Obřizka je menší chirurgický zákrok prováděný na mužích. Bůh jej nařídil pro Abrahama a jeho potomky na znamení své smlouvy s nimi, tj., že bude jejich Bohem a že oni budou Jeho lidem (1. Mojžíšova 17,1-10). Nebylo to jen fyzické znamení, ale rovněž duchovní symbol. Abrahám byl tedy obřezán na znamení toho, že uvěřil Bohu (Ř 4,11). Židé na duchovní význam obřizky brzy zapomněli a vykonávali ji pouze jako jakýsi rituál. Ve vztahu k Bohu se tento obřad stal zcela bezvýznamným. V Novém Zákoně již obřizka není nařízena, jelikož Bůh jedná s pohany i Židy stejně, a to na základě milosti. V prvopočátcích církve trvala určitá skupina židovských věřících na tom, že obřizka je pro spásu nezbytná. Tito věřící byli známí jako „ti z obřizky“ (Galatským 2,12).

židovští učitelé z Jeruzaléma, vydávající se za křesťany, přišli potají do sboru v An-tiochii a učili tam, že obřizka je pro spasení klíčová (Skutky 15,1). Pavel s Bar-nabášem jim rázně oponovali. Aby celý spor vyřešili, byli Pavel, Barnabáš a další křesťané vysláni do Jeruzaléma, aby tam zjistili názor apoštolů a starších církve.

2,5 Pavel se proti judaistům jasně postavil. Neustoupil jim ani o píď v tom, co se týkalo jejich učení trvajícím na nezbytnosti obřizky pro spasení. Byl si dobře vědom toho, že v sázce je pravda evangelia. Jak mnoho toho dlužíme lidem, kteří podobným způsobem zápasili o víru! Díky nim může pravda evangelia pokračovat s námi.

2,6 Pro Pavla ti, kteří byli v Jeruzalémě považováni za vůdce, neznamenal vůbec nic, neměli vliv ani na jeho poselství, ani na něj samotného. Tohle je velice důležitý detail. Tito židovští vůdcové Pavla brali jako sobě rovného a souhlasili s tím, že jeho evangelium není ani v nejmenším lživé. Přestože Pavel na nich nebyl závislý, neučil se od nich a měl s nimi minimální kontakt, bylo evangelium, které hlásali, přesně stejné jako jeho. (Pavel svou formulaci v šestém verši nezamýšlel ostatní apoštoly nijak znevážit. Jednoduše říká, že „čimkoli kdy byli“ – tj. společníky Pána Ježíše, když On ještě kráčel po zemi – jim nedává žádnou vyšší autoritu.)

2,7.8 Apoštolé v Jeruzalémě si uvědomili, že Pavlovi bylo skrze nezaslouženou milost svěřeno přinést evangelium neobřezaným (pohanům), podobně jako byl Petr vyslán k Židům. Oba muži hlásali stejné evangelium, avšak různým národnostem. Dokonce i Jakub, Kéfas (Petr) a Jan, kteří byli očividně sloupy církve, pochopili, že Bůh pracuje skrze Pavla, podali mu a Barnabášovi pravice na důkaz společenství, aby přinesli evangelium pohanům. To v žádném případě nepředstavovalo nějaké oficiální pověření, nýbrž to bylo vyjádřením jejich láskyplného zájmu o Pavlovo dílo.

2,10 Jediný jejich návrh byl ten, aby Pavel s Barnabášem pamatovali na chudé, o čemž Pavel prohlašuje, že byl vždy připraven činit.

Test č. 1

Lekce 1

1. Falešní učitelé, kteří přišli do Galacie, vyučovali, že
 - a) Kristus ve skutečnosti nebyl Bůh
 - b) spasení je skrze víru v Krista plus dodržování zákona
 - c) Bible je směsicí textů inspirovaných emocemi a židovským náboženským folklórem
 - d) jen ti, kteří pochopí „mystéria“, mohou být spaseni
2. Falešní učitelé v Galacii
 - a) byli nepřátelští
 - b) byli Pavlovi přátelé
 - c) o Pavlovi vůbec nevěděli
 - d) byli vůči Pavlovi lhostejní
3. Pavel své apoštolství získal
 - a) skrze Petra
 - b) vkládáním rukou jeruzalémských starších
 - c) jakožto odměnu za svou horlivost v díle evangelia
 - d) od samotného Boha
4. Na začátku svého listu Pavel Galatským připomíná
 - a) Kristovo neposkvrněné početí
 - b) Kristovo vzkříšení
 - c) Kristovo velekněžské dílo v nebi
 - d) Kristův druhý příchod
5. Na rozdíl od ostatních apoštolů byl Pavel do díla povolán
 - a) vzkříšeným Kristem
 - b) Kristem, když byl ještě na zemi
 - c) andělem Gabrielem
 - d) andělem Michaelem
6. V úvodu svého listu
 - a) se Pavel snaží být vřelý a přátelský, aby tak zajistil, že jeho dopis bude čten
 - b) Pavel apeluje na Jakuba a Petra v naději, že jejich jména dodají jeho listu na vážnosti
 - c) byl Pavel záměrně chladný, aby si Galatští byli více vědomi závažnosti svých omylů
 - d) si Pavel bere za svědka toho, že hovoří pravdu v lásce, samotného Boha

7. Tradiční Pavlův pozdrav „milost vám a pokoj“
 - a) v této epištole chybí
 - b) měl pro Galatské výjimečný význam s ohledem na jejich omyly
 - c) se v úvodu epištoly Galatským pětkrát opakuje, aby se tak zdůraznila základní pravda evangelia
 - d) Pavel v úvodu svého dopisu Galatským vypustil, ale zahrnul jej na samý závěr listu

8. Pavel prohlašuje, že Kristus zemřel, „aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku“. Má tím na mysli
 - a) morální korupci dnešní doby
 - b) politickou korupci dnešní doby
 - c) náboženský svět zahrnující rituály společně s vírou
 - d) vše výše uvedené

9. Pavel byl překvapen
 - a) duchovní dospělostí Galatských
 - b) značnou náchylností Galatských k falešným učeníům
 - c) množstvím nových sborů, které vyrostly v Galacii od doby jeho první návštěvy
 - d) vyšší finančního daru, který mu poslali Galatští

10. Pavel proklíná
 - a) každého, kdo káže jiné evangelium
 - b) všechny nespasené lidi
 - c) všechny delikventy
 - d) ty, kteří s ním nesouhlasí

JAK ODPOVÍTE?

Existuje pouze jediné pravé evangelium. Napište svými slovy obsah tohoto evangelia.

Lekce 2

11. Pavel své evangelium
 - a) přijal skrze vyučování v židovských školách
 - b) obdržel od starších jeruzalémského sboru
 - c) získal přímo od Boha
 - d) pochopil ze studia knih

12. Pavel ze svého evangelia vypustil židovský zákon, protože
 - a) Galatští byli s židovským zákonem dobře obeznámeni
 - b) ho sám příliš dobře neznal
 - c) ve skutečnosti nebyl součástí Bible
 - d) se neslučoval s evangeliem milosti

13. Pavel krátce po svém obrácení odešel
 - a) do Jeruzaléma, aby údaje o evangeliu získal od samotných apoštolů
 - b) do Říma, aby se dozvěděl, co tamější církev učí o spasení
 - c) do Arábie, aby se vyhnul vlivu dalších křesťanů při rozjímání nad evangeliem
 - d) do Řecka, aby se více dozvěděl o filozofiích pohanského světa a mohl tak být lépe připraven na svou vlastní službu pohanům

14. Když Pavel konečně navštívil Jeruzalém, setkal se s
 - a) Petrem a Jakubem
 - b) Petrem a Janem
 - c) pouze s Petrem
 - d) všemi apoštoly

15. Judské sbory Pavla znaly
 - a) protože každý z nich osobně navštívil
 - b) pouze z vyprávění
 - c) skrze dopisy, které jim posílal
 - d) protože řadu z nich sám založil

16. Při jedné z Pavlových návštěv Jeruzaléma apoštolé potvrdili, že jeho evangelium pochází od Boha. Při této návštěvě Pavla doprovázel
 - a) Tychikus
 - b) Timotej
 - c) Titus
 - d) Trofimus

17. Pavel v soukromí promluvil ke starším jeruzalémského sboru, protože
- a) se obával, že by jeho evangelium mohlo být falešné
 - b) si přál vyřešit vážný rozkol, který panoval mezi židovskými a pohanskými sbory
 - c) bylo moudré přesvědčit o pravosti svého poselství nejprve vůdce a teprve pak je předložit celému sboru
 - d) sice měl mezi vůdci řadu příznivců, žádného však v jeruzalémském sboru
18. Titus byl jakýmsi testovacím příkladem, protože byl
- a) neobřezaný židovský věřící
 - b) nespasený
 - c) výtržník
 - d) částečně Žid a částečně pohan
19. Ohledně otázky obřizky věřících působili v Antiochii problémy
- a) apoštolští vyslanci z Jeruzaléma
 - b) jeruzalémští židovští učitelé vydávající se za věřící
 - c) falešní bratři žijící v Antiochii
 - d) sice pomýlení, ale opravdoví věřící z Jeruzaléma
20. Když Pavel napsal, že mu „sloupy“ jeruzalémského sboru podaly „pravice na důkaz společenství“, měl tím na mysli, že
- a) jej pověřili šířením evangelia mezi pohany
 - b) mu předali finanční dar
 - c) byli rádi, že opouští Jeruzalém
 - d) vyjádřili láskyplný zájem o jeho dílo

JAK ODPOVÍTE?

Jeruzalémští starší Pavlovi navrhli, aby pamatoval na chudé. Do jaké míry tento požadavek splňujete vy sám?

LEKCE 3

Pavel kárá Petra

Galatským 2,11-21

Tato lekce se zabývá Pavlovým šestým a posledním argumentem, kterým hájí svou službu (2,11-21).

2,11 Pavel zde reaguje na útoky na své apoštolství a zdůrazňuje, že jednou bylo nutné, aby on sám pokáral apoštola Petra, který byl mnoha židovskými křesťany pokládán za předního apoštola. (Tato pasáž s konečnou platností vyvrací názor, že by Petr byl neomylným vůdcem apoštolů.)

2,12 Když Petr poprvé přišel do Antiochie, jídal s pohany a těšil se ze své křesťanské svobody. Podle židovského zákona však bylo něco takového nepřipustné. Po nějaké době přišla do Antiochie na návštěvu skupina křesťanů z Jeruzaléma. Byli to nejspíš židovští křesťané, kteří dosud lpěli na určitém dodržování zákona. Přestože přišli od Jakuba, „... neznámá to, že měli jeho autoritu, neboť on sám je později pokáral (Sk 15,24). Spíše oni sami *tvrdili*, že ji mají.“ (Stott) Když tedy dorazili, Petr se přestal stýkat s pohany, neboť se bál, že by se o jeho chování mohla doslechnout zákonická skupina v Jeruzalémě. Tímto činem však popřel jednu z největších pravd evangelia, a to, že všichni věřící jsou jedno v Kristu Ježíši a že rozdíly národností nemají vliv na společenství. Findlay k tomu dodává: „Tím, že odmítl jíst s neobřezanými, dal mlčky najevo, že přestože jsou tito věřící v Kristu, jsou pro něj stále ‚nečistí‘. Rovněž tím nepřímě prohlásil, že Mojžíšův rituál přináší dokonalejší svatost než ospravedlnění z viny.“

2,13 Další pak následovali Petrova příkladu, včetně Barnabáše, Pavlova drahého spolupracovníka. Pavel si byl dobře vědom závažnosti celé situace, a tak Petra rázně obvinil z pokrytectví (přetvářky). Pavlovo pokárání je zachyceno ve verších 14 až 21.

Musí pohané žít jako Židé?

2,14 Jako křesťan Petr věděl, že Bůh již více nebere v potaz národnostní rozdíly – vždyť Petr sám žil jako pohan, jedl s nimi atd. Svým nedávným odmítnutím stolovat s pohany dal Petr najevo, že dodržování židovského zákona a obyčejů je nezbytné pro svatost, a že by se pohané měli chovat stejně jako Židé.

2,15 Pavel zde zřejmě užívá ironii a připomíná Petrovi, že přeci již dříve opustil svůj bývalý názor o nadřazenosti Židů a opovržení pohany. Petr by si měl být všeho dobře vědom, protože Bůh jej ještě před obrácením pohana Kornélia naučil, aby žádného člověka nenazýval poskvrněným či nečistým (Skutky 10 a 11,1-18).

2,16 Židé, kteří byli spasení, věděli, že v zákoně není záchrana. Zákon odsuzuje k smrti ty, kteří ho nedokáží dokonale poslechnout. A to přináší prokletí na

každého člověka, neboť jasně platí, že všichni zhřešili. Spasitel je zde představen jako jediný opravdový objekt víry. Pavel Petrovi připomíná, že „i my Židé“ jsme došli k závěru, že spásu přináší víra v Krista a ne dodržování zákona. Jaký by teď mělo smysl, kdyby Petr dával pohany pod zákon? Zákon lidem říkal, co mají činit, ale nedal jim k tomu žádnou moc. Byl dán proto, aby lidem poukázal na jejich hříchy, a ne aby byl jejich spasením.

2,17 Pavel, Petr a další hledali ospravedlnění v Kristu a jedině v Něm. Petrovo chování v Antiochii však vyvolávalo dojem, že on sám není dokonale ospravedlněn, a že se musí vrátit pod zákon, aby své spasení završil. Pokud by tomu bylo tak, nebyl by Kristus dokonalým a plně dostačujícím Spasitelem. Kdybychom kvůli odpuštění svých hříchů šli k Němu, a pak navíc ještě někam jinam, neznamenaloby to snad, že je Kristus služebníkem hříchu a nedokáže naplnit svá zaslíbení? Kdybychom, přestože jsme – co se týče ospravedlnění – údajně závislí na Kristu, se později vrátili k zákonu (který nás dokáže pouze odsoudit jako hříšníky), jednali bychom jako křesťané? Můžeme vůbec doufat, že nám Kristus schválí takové jednání, které z Něj v podstatě činí služebníka našich hříchů? Pavlova odpověď pobouřeně zní: „V žádném případě!“

2,18 Další možný výklad tohoto verše může být vyjádřen slovy: „Pokud, jak tvrdí naši protivníci, my, kteří spoléháme ohledně ospravedlnění toliko na Krista, jsme hříšníci, protože odmítáme zákon jako prostředek spasení, pak je za to zodpovědný Kristus, neboť On tvrdí, že je jedinou Cestou. Tím pádem je služebníkem hříchu, a ne služebníkem spásy.“

Petr již dříve opustil celý zákonický systém a nahradil ho vírou v Krista. A co se týče získání Boží přízně, Petr se zřekl jakéhokoliv rozdílu mezi Židem a pohanem. Nyní, když odmítá jít s pohany, znova staví to, co kdysi zbořil. Tím o sobě dokazuje, že je přestupník. Buď se dříve mýlil, když opustil zákon kvůli Kristu, nebo dělá chybu teď, když opouští Krista kvůli zákonu.

Mrtvý, ale přesto živý

2,19 Odplatou za porušení zákona je smrt. Jako hříšník jsem přestoupil zákon, a tak jsem odsouzen k smrti. Ale Kristus kvůli mě zaplatil daň za porušení zákona, když zemřel místo mne. Když tedy Kristus zemřel, i já jsem zemřel. On zemřel zákonu v tom smyslu, že naplnil jeho veškeré požadavky. V Kristu jsem tedy i já zemřel zákonu.

Křesťan je mrtvý zákonu a nemá s ním již nic společného. Znamená to tedy, že křesťan může porušit kterékoliv přikázání z Desatera? Ne! Žije život ve svatosti, ne již ve strachu ze zákona, ale v lásce k Tomu, který pro něj zemřel. Křesťané, kteří touží žít pod zákonem a chovat se podle něj, si neuvědomují, že je to staví pod kletbu zákona. A navíc nemohou dodržovat zákon jen v jedné věci, aniž by byli zodpovědní za všechny. Jediný způsob, jak žít Bohu, je být mrtvý zákonu. Zákon nikdy nedokáže zapřičinit svatý život a Bůh to ani nikdy nezamýšlel. Boží způsob svatosti je popsán v následujícím verši.

2,20 Věřící je ztotožněn s Kristem v Jeho smrti. Nejenže byl *Kristus* ukřižován na Kalvárii, i *já* jsem tam byl ukřižován – v Něm. Co to znamená? Znamená to, že před Boží tváří již nejsem hříšník. Znamená to, že již nežiji jako člověk usilující zasloužit si spásu z vlastních sil. Znamená to, že již nejsem potomek Adama, který žil pod prokletím zákona, stejně jako mé staré neobrácené já. To staré zlé „já“ bylo ukřižováno a již si nemůže činit nárok na můj každodenní život. Tato pravda se týká mé pozice před Bohem a stejně tak by se měla projevovat v mém chování.

Křesťan nepřestane mít svou vlastní osobnost či individualitu. Ale ten, kterého Bůh vnímá jako mrtvého, není tentýž, jako ten, kdo žije. Nejsem to já, kdo žiji, ale Kristus, který žije ve mně. Spasitel nezemřel kvůli mně proto, abych já dál žil tak, jak jsem žil dříve. Zemřel kvůli mně proto, aby od té chvíle On mohl žít ve mně. Život, který nyní žiji v tomto lidském těle, žiji vírou v Božího Syna. Víra představuje důvěru nebo závislost. Křesťan žije v neustálé závislosti na Kristu a dovoluje Mu žít v něm. Víra v Božího Syna není totožná s vírou samotného Pána Ježíše, představuje spíše víru, kterou mají věřící v Něho.

Věřící člověk již nežije podle zákona, ale podle Krista. To není záležitost nějakého usilování, ale důvěry. Křesťan žije svatý život ne kvůli strachu z trestu, ale z lásky k Božímu Synu, který ho miluje a dal sebe sama za něj.

*Pod zákonem a jeho bičem,
běda, jak pravdivé,
čím více se snažím,
tím dříve zemřu,
a zákon volá: Ty! Ty! Ty!*

*Ten boj beznadějně zuří
a já volám: „Jak ubohý jsem to člověk!“
A spásu hledám pokáním
a duše má volá: Já! Já! Já!*

*Přišel pak den, kdy bitva ustala,
a já, celý se chvějíc u kříže,
kde On zemřel za mne,
lkám: On! On! On!*

Už jsi někdy svůj život svěřil v modlitbě Pánu Ježíši, aby mohl být Jeho život oslaven ve tvém těle?

2,21 Boží milost lze vidět v Jeho bezpodmínečném daru spasení. Pokud se člověk snaží milost si vydobýt či zasloužit, činí ten Boží dar zbytečným. Už by to nebyla milost, kdyby si ji člověk zasloužil. Tento Pavlův závěrečný výrok měl na Petra velký vliv. Kdyby Petr získal u Boha milost dodržováním židovských nařízení, Kristus by pak zemřel zbytečně. Kristus zemřel, protože člověk nemohl být ospravedlněn žádným jiným způsobem – ani dodržováním zákona.

Clow dodává: „Nejhorší hereze ze všech, která ničí sbory, přináší poštilost a

naplňuje lidská srdce pýchou, je spasení na základě skutků. ‚Věřím tomu,‘ píše John Ruskin, ‚že kořenem každého rozkolu, kterým kdy křesťanská církev trpěla, byla snaha zasloužit si spasení namísto přijmout ho jako dar. A jediný důvod neefektivnosti našich kázání je ten, že křesťany více vyzývá k tomu, aby pro Boha něco dělali, než aby patřili na to, co Bůh dělá pro ně.‘“

LEKCE 4

Stěžejní pravda evangelia

Galatským 3,1-9

Spása je skrze víru

Pavel nyní soustřeďuje svou pozornost na důležitou doktrínální otázku. Přichází na člověka požehnání skrze víru, nebo skrze skutky? Podává trojnásobný důkaz o tom, že spasení je z víry, a ne z dodržování zákona: 1) zkušenost samotných Galatských, 2) svědectví starozákonního Písma a 3) nezrušitelnost zaslíbení daného lidem.

Zkušenost samotných Galatských (3,1-5)

Jejich skutky prokazují nedostatek moudrosti a rozumnosti. Odklonit se od milosti k zákonu je vskutku pošestil. Jako by podlehli jakémusi kouzlu a nerozvázně přijali lež namísto pravdy. Slůvko „kdo“ je zde v jednotném čísle a vztahuje se na toho Zlého. On je mistrovský svůdce lidí.

(„...abyste nedůvěřovali pravdě.“) Toto vyjádření v některých překladech chybí (např. EP), jelikož není obsaženo v nejznámějších rukopisech. Jeho význam je však zcela v souladu s Galatským 5,7.

Galatským kázal Krista ukřižovaného sám Pavel a zdůrazňoval jim při tom, že je kříž navždy oddělil od prokletí a otroctví zákona. Jak se jen mohli vrátit k zákonu a znevážit tak kříž? Nezakusili pravdu prakticky ve svém životě?

3,2 Tato jediná otázka by měla stačit k tomu, aby byla celá záležitost vyřešena. Ať se vrátí k okamžiku svého obrácení, do doby, kdy Duch svatý začal přebývat v jejich těle. Jak přijali Krista? Skrze skutky, nebo skrze víru? Samozřejmě že to bylo skrze víru. Nikdo nikdy nepřijal Ducha dodržováním zákona.

3,3 Když nemohli *získat* spasení skrze skutky, mohli očekávat, že porostou ve svatosti a křesťanské dospělosti skrze zákon? Jestliže moc Ducha byla nezbytná pro jejich spásu, mohli dokončit celý proces tělesným snažením? Jak někdo prohlásil: „Nemůžete začít tím, že budete stát na zásluhách jiného, a končit tím, že budete stát na svých vlastních zásluhách. Nemůžete získat požehnání skrze *milost* a zachovat si ji skrze *zásluhy*.“

3,4 I dnes existují lidé, kteří trvají na tom, že by člověk ihned poté, co je spasen skrze víru, měl dodržovat zákon, jinak že zcela zvlčí. To je fatální omyl. Stejně jako zákon není schopen člověka ospravedlnit, není schopen jej ani posvětit.

Když Galatští poprvé uvěřili Kristu, byli vystaveni krutému pronásledování, částečně i ze strany židovských zelótů, kteří evangelium milosti nenáviděli. Bylo veškeré to utrpení zbytečné? Když se vraceli k zákonu, neříkali tím vlastně, že jejich pronásledovatelé mají nakonec pravdu? „*Jestliže to ovšem bylo nadarmo.*“

Tímto výrokem Pavel doufá, že se Galatští vrátí k tomu evangeliu, pro které kdysi trpěli.

3,5 Nabízí se otázka, zda se pátý verš vztahuje na Boha, na apoštola Pavla, nebo na někoho dalšího, kdo mohl sloužit Galatským v době vzniku tohoto dopisu. Verš se samozřejmě musí vztahovat na Boha, neboť jedině On udílí Ducha svatého. V druhotném smyslu jej však lze také vztáhnout na křesťanského pracovníka jako na nástroj, skrze který Bůh koná svou vůli. To by křesťanské službě dávalo vysoký kredit. Kdosi prohlásil: „Jakékoliv opravdové křesťanské dílo v podstatě tlumočí záměry Ducha svatého druhým lidem; je to doslova šíření Ducha.“

Pokud zde apoštol hovoří o sobě, má zřejmě na mysli zázraky, které doprovázely jeho kázání a jejich přijetí Krista (Žd 2,4). Použitý slovesný čas však nevyjadřuje děj, který se stal v minulosti, nýbrž děj probíhající v době psaní epistoly. Pavel pravděpodobně naráží na zázračné dary udílené Duchem svatým věřícím po jejich obrácení, jak je popsáno v 1. Korintským 12,8-11.

„*Ten... to tedy dělá na základě skutků Zákona, anebo na základě slyšení víry?*“ Odpověď zní: „*Na základě slyšení víry.*“ Přebývání Ducha svatého a Jeho následné dílo ve věřícím člověku si nelze nijak vydobýt či zasloužit, ale je to vždy dáno skrze milost a přijato skrze víru. Galatští si tak měli na základě své vlastní zkušenosti uvědomit, že požehnání pochází z víry, a ne z dodržování zákona.

Svědectví Starého zákona (3,6-9)

Svůj druhý důkaz Pavel vyvozuje ze samotného Písma, které falešní učitelé používali, aby ukázali nezbytnost obřízky. Co o tom ve skutečnosti říká Starý zákon?

3,6 V předchozích verších Pavel Galatským zdůraznil, že s nimi Bůh jednal zcela na základě jejich víry. Nyní ukazuje, že lidé ve starozákonní době byli spaseni na úplně stejném základě. V pátém verši je nastolena otázka: „*Ten... to tedy dělá na základě skutků Zákona, anebo na základě slyšení víry?*“ Odpověď zní: „*Na základě slyšení víry.*“ Mějme tuto odpověď v patnosti a podívejme se na šestý verš: „*Pamatujte, jak Abraham...*“ Abraham byl ospravedlněn stejným způsobem – na základě slyšení víry.

Židovští učitelé možná měli Abrahama za příklad a hrdinu a svůj argument o nezbytnosti obřízky zakládali na jeho zkušenosti (1 M 17,24,26). Bylo-li tomu tak, Pavel se proti nim postavil jejich vlastní zbraní. Na základě čeho byl Abraham spasen? Uvěřil Bohu. Žádný jeho skutek s tím neměl nic společného. Jednoduše uvěřil Bohu. K tomu se nevážou žádné zásluhy. V podstatě člověk, který neuvěří Bohu, je vlastně blázen. Uvěřit Bohu je jediná věc, kterou člověk může udělat proto, aby získal spasení – a není zde místo pro žádné vychloubání. Zde nehrají roli „dobré skutky“ včetně veškerého lidského snažení. Zde nezáleží na tělu. Findlay dodává: „Je snad něco více, než uvěřit svému Stvořiteli, jako dítě svému Otcí?“

Ospravedlnění je Boží čin, kterým On sám prohlašuje, že všichni, kdo věří v Něj, jsou spravedliví. Bůh může na hříšníky takto pohlížet, jelikož Kristus zemřel

jako zástupná oběť za naše hříchy na kříži a zaplatil tak mzdu za naše hříchy. Ospravedlnění neznamená, že Bůh činí věřícího spravedlivým a bezhříšným sám o sobě. Bůh jej pokládá za spravedlivého na základě díla Spasitele. Bůh uděluje hříšníku, který v Něj věří, status spravedlivého, který jej opravňuje ke vstupu do nebe, ale současně od něj Bůh očekává, že bude žít spravedlivě s vděčností za to, co pro něj On učinil. Je také důležité zmínit, že ospravedlnění nemá nic společného s dodržováním zákona. Je zcela založeno na principu víry.

3,7 Židovští učitelé se bezpochyby hájili tím, že aby Galatští byli skutečnými dětmi Abrahama, musí být obřezáni. Toto pojetí Pavel odmítá. Opravdovými dětmi Abrahama nejsou ti, kdo se narodili jako Židé, ani ti, kdo se stali židovskými konvertity, nýbrž ti, kdo jsou spaseni skrze víru. V listu Řimanům 4,10-11 Pavel vysvětluje, že Abraham byl počten za spravedlivého *před tím*, než byl obřezán. Jinými slovy, byl ospravedlněn ještě jako *pohan*.

3,8 Starý zákon je zde vyličen jako prorok vidící skrz staletí, který předpovídá, že Bůh zachrání jak pohany, tak Židy na základě stejného principu víry. Požehnání pohanů – ospravedlnění z víry – bylo Starým zákonem nejenom předpovězeno, ale dokonce Abrahamovi oznámeno v 1. Mojžíšově 12,3: „*Všechny rodiny země dojdou požehnání v tobě.*“

Když jsme poprvé četli tuto citaci v knize Genesis, bylo pro nás obtížné pochopit, jak v ní mohl apoštol Pavel vidět takové poselství. Avšak Duch svatý, který tento verš nechal do Starého zákona zapsat, dobře věděl, že obsahuje evangelium spasení skrze víru pro všechny národy. A jelikož Pavel psal inspirován stejným Duchem svatým, mohl nám vysvětlit jeho skrytý význam: „v tobě“ – tj. společně s Abrahamem, neboli stejným způsobem jako Abraham. „*Všechny rodiny země*“ – pohanské národy stejně jako Židé „*dojdou požehnání*“ – budou spaseni.

3,9 Jak byl Abraham zachráněn? Vírou. Jak budou národy zachráněny? Stejným způsobem jako Abraham – vírou. Navíc budou spaseni jako pohané, ne tím, že se stanou Židy. Všichni, kteří skládají důvěru v Boha, jsou ospravedlněni společně s věřícím Abrahamem, a to na základě svědectví židovských Písem.

Test č. 2

Lekce 3

1. Pavel pokáral Petra v
 - a) Jeruzalémě
 - b) Římě
 - c) Antiochii
 - d) Samaří
2. Pavel Petrovi vytkl
 - a) falešné učení
 - b) touhu po vůdčí pozici mezi apoštoly
 - c) dvojaké chování vůči pohanům
 - d) touhu po výdělku skrze kázání evangelia
3. Petr se vskrytu bál
 - a) zákonické skupiny v jeruzalémském sboru
 - b) rostoucího vlivu Pavla
 - c) římské vlády
 - d) pronásledování za to, že káže evangelium
4. Petr svým chováním, které mu Pavel vytýkal, vlastně dával najevo své přesvědčení o tom, že pohané jsou nečistí. Přitom již měl dobře vědět, že tomu tak není, neboť na toto téma k němu Bůh jasně promluvil
 - a) ve vidění v Joppě
 - b) slyšitelným hlasem na cestě do Damašku
 - c) během Petrova tichého času při čtení Bible
 - d) při dřívější diskuzi s Pavlem v Jeruzalémě
5. Spasení od hříchu nastává
 - a) skrze víru a ne dodržováním zákona, pro všechny platí stejné podmínky
 - b) skrze víru a zároveň dodržováním zákona, což platí pro Židy i pohany
 - c) pro pohany skrze víru a pro Židy dodržováním zákona
 - d) pro pohany skrze víru a pro Židy skrze víru plus dodržování zákona
6. Pavel byl rozhněván názorem, že
 - a) Petr je větší apoštol než on sám
 - b) Jeruzalém je matkou církve
 - c) Nový zákon nemá stejnou autoritu jako Starý zákon
 - d) Kristus je služebníkem našich hříchů

7. Pavel prohlašuje, že věřící člověk
- a) musí dodržovat zákon
 - b) může porušit zákon
 - c) zemřel zákonu
 - d) by měl dodržovat Desatero, ale zbytek zákona dodržovat nemusí
8. Zákon
- a) může vypůsobit svatý život, a tak to i Bůh zamýšlel
 - b) nemůže vypůsobit svatý život, a Bůh to tak nikdy nezamýšlel
 - c) může vypůsobit svatý život, a učinil tak v případě lidí jako byli Mojžíš a Eliáš
 - d) může vypůsobit svatý život, ale selhal v případě lidí jako byli David a Šalomoun
9. Boží odpověď na problém hříchu v životě křesťana je
- a) Mojžíšův zákon
 - b) Kristův kříž
 - c) Pavlův příklad
 - d) přirozená lidská dobrota
10. Pro vítězný křesťanský život je zapotřebí
- a) důvěřovat Kristu
 - b) usilovněji se snažit
 - c) trestat se za své chyby a selhání
 - d) myslet pozitivně a popřít realitu hříchu

JAK ODPOVÍTE?

Do jaké míry odpovídá váš život verši z Galatským 2,20?

Lekce 4

11. Pavel se Galatských tázal, kdo
- a) jim pomohl
 - b) je pronásledoval
 - c) je oklamal
 - d) jim zvěštoval evangelium
12. Přijetím zákona Galatští
- a) duchovně rostli
 - b) znevážili kříž
 - c) činili přesně to, co dělal Pavel
 - d) jednali ve shodě s apoštolským učením, které obdrželi v Jeruzalémě
13. Pavel se Galatských tázal, jak přijali Ducha svatého. Odpovědí
- a) byla víra
 - b) byly půsty a modlitby
 - c) byly jejich vlastní dobré skutky
 - d) byla obřízka
14. Když Galatští poprvé uvěřili v Krista,
- a) zakoušeli tvrdé pronásledování
 - b) ještě nějakou dobu praktikovali modloslužbu
 - c) vyžádali si z Jeruzaléma učitele
 - d) žili v harmonii se všemi lidmi
15. Věta „*Ten, který vám uděluje Ducha*“ (3,5) se vztahuje **především** na
- a) křesťanské pracovníky, kterých si Duch svatý používá, aby sloužili Galatským
 - b) zázraky, které doprovázely Pavlova kázání v Galacii
 - c) zázračné dary, které Duch svatý udělil Galatským po jejich obrácení
 - d) tvrzení falešných učitelů, že jsou schopni dávat nové „dary“ Ducha
16. První důkaz Pavlova učení o spasení z víry byl založen na zkušenosti samotných Galatských. Druhý důkaz jeho učení byl založen na
- a) jejich vlastní zkušenosti
 - b) prosté logice
 - c) příkladu z přírody
 - d) starozákonním Písmu
17. Příklad Abrahama byl uveden jako reakce na falešné učitele, protože
- a) Abraham byl ospravedlněn vírou

- b) Abrahamovi byl dán rituál obřizky
- c) Abraham dodržoval zákon
- d) Abraham byl „zakladatel“ a „otec“ židovského národa

18. Pavel argumentuje tím, že Abraham

- a) byl spasen pouze vírou
- b) byl spasen vírou a konáním vlastních dobrých skutků
- c) mohl být pyšný na způsob, jak byl spasen
- d) byl spasen na zcela odlišném základě od toho, kterým jsou lidé spaseni dnes

19. Ospravedlnění je čin, kterým Bůh

- a) činí věřícího spravedlivým a bezhříšným před sebou samým
- b) schvaluje dodržování zákona dobrým člověkem a na tomto základě jej zbavuje viny za jeho hříchy
- c) prohlašuje věřícího spravedlivým na základě Kristova dokončeného díla
- d) prohlašuje člověka spravedlivým, pokud žije dostatečně dobrým životem

20. Skutečnými dětmi Abrahama jsou

- a) Židé
- b) všichni obřezaní
- c) ti, kteří se dali na židovskou víru
- d) všichni ti, kdo jsou spaseni vírou

JAK ODPOVÍTE?

Čemu anebo komu věříte ohledně svého spasení?

LEKCE 5

Zákon versus zaslíbení

Galatským 3,10-18

Ve čtvrté lekci jsme začali probírat čtvrtý hlavní blok epištoly: Velkou pravdu evangelia (3,1-18). Přemýšleli jsme nad zkušeností samotných Galatských (3,1-5) a nad svědectvím starozákonních Písem (3,6-14). Čtvrtým hlavním blokem se budeme dále zabývat ve verších 10 až 14.

3,10 Pavel ze svatých Písem ukazuje, že zákon dokáže přinést jen prokletí a žádné požehnání. Tento verš přitom neříká „Všichni, kteří porušili zákon“, ale „*Všichni, kdo jsou ze skutků zákona*“, tj. všichni, kdo se snaží zalíbit se Bohu na základě poslušnosti zákona. „...*jsou totiž pod prokletím,*“ tj. jsou odsouzeni k smrti. „...*neboť je napsáno,*“ – v 5. Mojžíšově 27,26 – „*Bud' proklet, kdo nebude plnit slova tohoto zákona a dodržovat je.*“ (EP) Nestačí dodržovat zákon v průběhu jednoho dne, měsíce či roku. Člověk ho musí dodržovat *neustále*. Poslušnost musí být dokonalá. Nestačí dodržovat pouze Desatero. Je potřeba dodržovat všechna přikázání v pěti Mojžíšových knihách.

3,11 Opět je na základě Starého zákona prokázán omyl falešných učitelů. Pavel cituje proroka Abakuka, aby ukázal, že Bůh odjakživa ospravedlňoval lidi skrze víru a ne skrze zákon. Jinými slovy, věčný život budou mít ti, kterým byla spravedlnost počtena skrze víru. Ospravedlnění vírou budou žít.

3,12 Zákon po člověku nežádá, aby věřil. Dokonce ani nežádá, aby se lidé *snažili* dodržovat přikázání. Zákon vyžaduje striktní, dokonalou a naprostou poslušnost, jak je tomu vyučováno v 3. knize Mojžíšově. Je to protikladný princip oproti víře. Zákon říká: „Čin a žij.“ Víra říká: „Věř a žij.“ Pavel dále argumentuje takto: Spravedlivý člověk žije vírou. Člověk pod zákonem nežije vírou. Není tudíž spravedlivý před Bohem.

Výrok „*Člověk, který ty věci plní, z nich bude žít*“ uvádí ideální stav. Jelikož však žádný člověk není dokonalý, nikdo nedosahuje tohoto ideálu. Nikdo tedy nemůže získat život dodržováním zákona.

3,13 Vykoupit znamená koupit nazpátek anebo zachránit zaplacením ceny. Prokletím zákona je smrt – odplata za porušení zákona. Kristus zachránil ty, kteří jsou pod zákonem, před mzdou smrti vyžadovanou zákonem. (Když Pavel používá zájmeno „nás“, myslí tím nepochybně především věřící Židy, přestože Židé představovali zástupce celé lidské rasy.)

Cynddlan Jones dodává: „Galatští se domnívali, že je Kristus vykoupil pouze z poloviny, a že zbylou půlku je potřeba zaplatit svou poslušností vůči obřízce a dalším židovským rituálům. Odtud plyne jejich náchylnost k falešným učením a ke spojování křesťanství a židovství. Pavel zde v podstatě prohlašuje: „Kristus nás *plně* vykoupil z prokletí zákona.“

Kristus lidi zachránil tím, že zemřel místo nich a podstoupil hrozný Boží hněv vůči hříchu. Prokletí dopadlo na Něj jakožto lidského Zástupce. Nestal se sám hříšným, ale lidské hříchy byly uvrženy na Něj.

Všimněme si, že Kristus nespasil člověka od prokletí zákona tím, že by během svého života dokonale dodržoval Desatero. Písmo neučí, že by nám byla počítána Jeho dokonalá poslušnost zákonu. Místo toho nás Kristus zachránil od zákona tím, že na sobě zakusil prokletí smrti. Bez Jeho smrti by nebylo žádné spásy. Dle učení zákona byli odsouzceni pověšení na strom znamením toho, že jsou před Bohem prokleti (5. Mojžíšova 21,23). V této pasáži nám Duch svatý dává proroctví o tom, jakým způsobem zemře Spasitel, aby vykoupil své stvoření. Má být pověšen mezi nebe a zemi, jako by ani jednoho nebyl hoden.

3,14 Bůh zaslíbil požehnání Abrahamovi a skrze něj celému světu. Abrahamovo požehnání je v podstatě spasení z milosti skrze víru. Nejprve však musí být zaplacená mzda smrti požadovaná Bohem. A tak byl Pán Ježíš učiněn prokletím, aby Bůh mohl skrze milost přistoupit jak k Židu, tak k pohanu. V Kristu (potomku Abrahama) jsou nyní národy požehnány.

Boží zaslíbení Abrahamovi v 1. Mojžíšově 12,3 nezmiňuje Ducha svatého. Avšak Pavel nám zde inspirován Bohem říká, že dar Ducha svatého byl zahrnut v Boží bezpodmínečné smlouvě spasení s Abrahamem. Bylo to v ní od samého počátku. Duch svatý nemohl přijít dříve, dokud stál v cestě zákon. Než byl dán Duch, musel Kristus nejprve zemřít a být oslaven (Jan 16,7).

Apoštol Pavel ukázal, že spasení pochází z víry a ne ze zákona, a to dvojným způsobem: 1) zkušeností Galatských, 2) svědectvím starozákonních Písem. A nyní předkládá ilustrace z každodenního života.

Svatost lidských smluv (3,15-18)

Pavlův argument v tomto oddíle můžeme shrnout následovně: V 1. Mojžíšově 12,3 Bůh zaslíbil, že v Abrahamovi požehná veškerým čeledím země. Toto zaslíbení spásy se týká jak pohanů, tak Židů. V 1. Mojžíšově 22,18 Bůh také zaslíbil: „...*a ve tvém semeni dojdou požehnání všechny národy země.*“ Prohlásil zde „v semeni“ (jednotné číslo) a ne „v semenech“ (množné číslo). Bůh měl na mysli jedinou Osobu, Pána Ježíše Krista, který byl přímým Abrahamovým potomkem. Jinými slovy, Bůh zaslíbil skrze Krista požehnat všechny národy, pohany i Židy. Dané zaslíbení bylo bezpodmínečné – nevyžadovalo ani dobré skutky, ani poslušnost zákonu. Byl to přímočarý slib, o kterém se očekávalo, že bude přijat prostou vírou.

Zákon, který byl Izraeli dán o 430 let později, nemohl k tomuto slibu žádnou podmínku přidat ani jej nijak pozměnit. Mezi lidmi by se něco takového pokládalo za nepoctivé, a z Boží strany je to dokonce nemyslitelné. Z toho plyne závěr, že Boží zaslíbení o požehnání pohanů přichází skrze Krista vírou, a ne dodržováním zákona.

3,15 Když je lidská smlouva či závět' již podepsána a zapečetěna, nikdo vůbec neuvažuje o tom, že by k ní něco přidával či ji dokonce měnil. Pokud lidské

smlouvy nelze rušit a měnit, o co více bude Bůh dodržovat svou smlouvu!

3,16 Judaisté bezpochyby argumentovali tím, že ačkoliv byla zaslíbení původně dána Abrahamovi a jeho semeni (izraelskému lidu) skrze víru, byli titíž Izraelci následně uvrženi pod zákon. A tak i Galatští, přestože byli původně spaseni vírou, by teď měli dbát Desatera. Na to Pavel reaguje takto: Zaslíbení byla dána Abrahamovi a jeho semeni. Slovo „semeno“ je v jednotném čísle, a i když toto slovo někdy může označovat zástupy, zde představuje jedinou osobu, jmenovitě Krista. (My sami bychom ze čtení Starého zákona na něco takového asi nikdy nepřišli, poznat nám to však dává Boží Duch.)

3,17 Boží zaslíbení Abrahamovi bylo bezpodmínečné – vůbec nezáviselo na skutecích. Bůh se jednoduše rozhodl dát Abrahamovi Símě (Krista). Abraham, přestože neměl potomky, Bohu uvěřil, a tím uvěřil také v příchod Krista. A proto byl ospravedlněn. Zavedení zákona o čtyři sta třicet let později nemohlo mít na zaslíbení spásy žádný vliv, nemohlo zaslíbení ani zrušit, ani k němu přidat nějaké podmínky.

Judaisté se možná snažili poukázat na to, že zákon, zavedený 430 let po zaslíbení, toto zaslíbení ruší. „*To v žádném případě!*“ prohlašuje Pavel. „*Zaslíbení bylo totéž co závět' a bylo stvrženo smrtí* (obětní smlouva, 1. Mojžíšova 15,7-11; viz také Židům 9,15-22). *Nelze je zrušit.*“

3,18 Těch 430 let se nepočítá od ustanovení smlouvy, ale od její poslední ratifikace (schválení), tj. když byla dána Jákobovi (1. Mojžíšova 46,1-4).

Dědictví musí tedy pocházet buď z víry, nebo ze skutků. Nemůže platit obojí. Písmo jasně učí, že dědictví bylo dáno Abrahamovi bezpodmínečným slibem. Stejně je tomu se spasením. I to je nabízeno jako bezpodmínečný dar. Je vyloučena jakákoliv snaha si je zasloužit.

LEKCE 6

Smysl zákona

Galatským 3,19-29

Zákon člověka shledává vinným

3,19 „*K čemu je tedy zákon?*“ Pokud tedy, jak tvrdí Pavel, zákon ani neruší, ani nic nepřidává k Božimu zaslíbení danému Abrahamovi, jaký má pak smysl? Cílem zákona bylo odhalit hřích v jeho skutečné podobě, tj. jako přestoupení. Hřích sice existoval už před zákonem, ale dokud nepřišel zákon, člověk hřích nevnímal jako přestoupení. Přestoupením se přitom myslí porušení známého zákona. „Satan se nás snaží přimět k tomu, abychom svou svatost dokazovali zákonem, který přitom Bůh dal proto, aby nás usvědčil z hříchu.“ (Andrew Jukes)

Zákon byl dán národu samých hříšníků, kteří by se nikdy neospravedlnili jeho dodržováním, jelikož postrádali moc, aby mu byli ve všem poslušni. Smyslem zákona bylo lidem ukázat, jací jsou beznadějní hříšníci – toto si lidé měli uvědomit a volat k Bohu o milost. Boží smlouva s Abrahamem představovala bezpodmínečné zaslíbení požehnání; důsledkem zákona bylo pouze prokletí. Zákon ukázal, že člověk není hoden přijmout požehnání, které je zdarma a bez jakýchkoliv podmínek. Má-li být člověk požehnán, musí to nastat skrze Boží milost.

Slovem „símě“ je zde myšlen Kristus (verš 16). Zákon byl tedy dán jako dočasný prostředek do doby, než přijde Kristus. Zaslíbené Abrahamovo požehnání mělo přijít skrze Něj.

Mají-li dvě zúčastněné strany nějaký rozpor, je potřeba určitého prostředníka. Zákon se týkal dvou smluvních stran – Boha a Izraele. Mojžíš zde představoval roli zprostředkovatele (5. Mojžíšova 5,5). Andělé byli Boží poslové předávající zákon Mojžíši (5. Mojžíšova 33,2; Žalm 68,17; Skutky 7,53; Židům 2,2). Účast Mojžíše a andělů svědčí o oddělenosti Boha a Jeho lidu, lidu, který není hoden Jeho přítomnosti.

3,20 Kdyby tehdy existovala jen jediná smluvní strana a ta pronesla bezpodmínečné zaslíbení, které by nic nevyžadovalo od další smluvní strany, nebyl by žádný prostředník potřebný. Avšak skutečnost, že zákon vyžadoval prostředníka, svědčí o tom, že člověk musí dodržovat svou část smlouvy. A to bylo slabou stránkou zákona: vyžadoval poslušnost od těch, kteří k ní neměli sílu. Když Bůh dal své zaslíbení Abrahamovi, byl On sám jedinou smluvní stranou. A tohle byla silná stránka tohoto zaslíbení: vše záviselo zcela na Bohu, od člověka se nežádalo vůbec nic. Smlouvy se neúčastnil žádný prostředník, protože nebyl potřebný.²

² Na první pohled se může zdát, že je určitý rozpor mezi tímto argumentem a prohlášením z Židům 9,15, kde se o Kristu hovoří jako o Prostředníku nové

3,21 Zastínil snad zákon zaslíbení či jej dokonce nahradil? „*V žádném případě!*“ Kdyby bylo možné dát takový zákon, skrze nějž by mohli hříšníci dosáhnout dokonalosti vyžadované Bohem, pak by spasení určitě pocházelo z dodržování zákona. Bůh by neposlal svého milovaného Syna, aby zemřel za hříšníky, kdyby mohl stejného výsledku dosáhnout méně náročným způsobem. Avšak *čas i lidé* prokázali, že zákon hříšníky spasit nemůže. V tomto smyslu byl „*slabý kvůli tělu*“ (Římanům 8,3). Zákon dokázal učinit pouze jedinou věc – dát lidem najevo jejich beznadějnost a vštípit jim, že spása může přijít jedině skrze Boží milost a zadarmo.

3,22 Starozákonní Písma ukázala, že všichni lidé jsou hříšní včetně těch pod zákonem. Aby zaslíbení spásy z *víry v Ježíše Krista* mohlo být dáno těm, kdo věří, bylo nezbytné, aby si člověk byl plně vědom svého hříchu. Klíčovými slovy 22. verše jsou „*víra*“, „*dáno*“ a „*věří*“. Není zde žádná zmínka o „*skutkaření*“ či „*zákonictví*“.

V zajetí zákona

3,23 „*Vírou*“ se zde myslí křesťanská víra. Vztahuje se na dobu, kterou má skrze předpovědi předcházet smrt, pohřbení, vzkříšení a nanebevstoupení Pána Ježíše a dále kázání evangelia o Letnicích. Před touto dobou byli Židé drženi pod zákonem, jakoby střeženi ve vězení. Požadavky zákona tvořily jakýsi pomyslný plot, a jelikož je nemohli naplnit, byla jim cesta spásy skrze víru zapovězena. Lidé pod zákonem tak byli střeženi až do okamžiku, kdy jim bude skrze evangelium oznámena radostná zvěst o vysvobození z pout zákona.

3,24 Zákon je vykreslen jako určitý vychovatel či hlídač dětí nebo také učitel. To zdůrazňuje myšlenku vyučování a učební předměty jako jsou Boží svatost, lidská hříšnost a potřeba pokání. Zde použité slovo vychovatel (dozorce dle EP) popisuje člověka, který uplatňuje disciplínu a všeobecně dohlíží nad nezletilými či nedospělými.

Slova „*až do příchodu*“ (EP) se nevyskytují v původním textu ani např. v překladu Nové Bible kralické. Pokud je vypustíme, tak verš říká, že zákon byl židovským vychovatelem ke Kristu, tj. než přijde Kristus nebo s ohledem na Kristův příchod. V tomto smyslu zákon střežil izraelský lid jako vyvolený národ

smlouvy. Slovo *prostředník* je však na těchto dvou místech použito v odlišných významech. Mojžíš sloužil jako prostředník jednoduše tím, že přijal zákon od Boha a předal ho izraelskému lidu. Byl jakýmsi zprostředkovatelem, zástupcem svého lidu.

Kristus je Prostředníkem nové smlouvy v mnohém širším smyslu. Než mohl Bůh spravedlivě udělit své požehnání plynoucí z této smlouvy, musel Pán Ježíš zemřít. Stejně jako skrze smrt nabude lidská poslední vůle právní moci, tak musela být nová smlouva zapečetěna Kristovou krví. Musel dát sám sebe jako výkupné za všechny (1. Timoteova 2,6).

Kristus pro svůj lid nejenom zajišťuje požehnání smlouvy, ale také svůj smluvní lid zachovává ve světě, který je mu nepřátelský. Toto činí jako Velekněz a Obhájce a je to rovněž součástí Jeho zprostředkovatelského díla.

skrze nařízení týkající se manželství, majetku, jídla atd. Když „přišla víra“, byla nejprve oznámena tomuto národu, jež byl tak podivuhodně pod dohledem po celá staletí. Ospravedlnění vírou bylo zaslíbeno na základě dokonaného díla Krista, Vykupitele.

3,23 Zákon je učitel, avšak jakmile byla přijata křesťanská víra, nejsou již věřící Židé dále pod zákonem. O to víc to platí o pohanec, jako byli např. Galatští, kteří nikdy tohoto učitele neměli! Verš 24 učí, že člověk není ospravedlněn zákonem; verš 25 učí, že zákon není životní směrnicí pro ty, kdo jsou ospravedlněni.

Synové Boží skrze víru

3,26 Všimněte si změny ze zájmena „my“ na „vy“. Když Pavel hovořil o Židech jako „my“, dal tím najevo, že byli drženi pod zákonem do příchodu Krista. Zákon je zachovával jako oddělený lid, kterému bude hlášáno ospravedlnění vírou. Když byli ospravedlněni, přestali být pod zákonem a v jistém smyslu přestali být Židé. Zájmeno „vy“, které se od tohoto verše vztahuje na celou zbývající pasáž kapitoly, se týká spasených Židů i pohanů. Oni všichni jsou Božími syny v Kristu Ježíši.

3,27 O křesťanském křtu se zde hovoří jako o veřejném „oblékání“ Krista. Ti, kdo jsou pokřtěni ve (nebo do) jméno Krista, dávají veřejně najevo svou podřízenost Jeho vedení a autoritě. Křesťané nejsou křtěni ve jméno Mojžíše – nekladou se pod zákon.

Křtem, o kterém se v tomto verši hovoří, se myslí ponoření do vody. Tímto činem se věřící obléká do Krista podobně jako se voják obléká do uniformy. Tento obřad je vnějším znamením vnitřní skutečnosti. V Novém zákoně se nikde nemluví o tom, že by věřící člověk zůstal nepokřtěný.

Křtem věřící také stvrzuje pohřbení těla a tělesné snahy dosáhnout spravedlnosti. Stvrzuje konec starého způsobu života a začátek života nového. Křtem vodou Galatští vyznávali, že zemřeli s Kristem a byli s Ním pohřbeni. A stejně jako Kristus zemřel zákonu, i oni zemřeli zákonu a neměli by již tedy toužit po tom, aby zákon vládl jejich životu.

3,28 Stejně jako Kristus svou smrtí zrušil rozdíl mezi Židem a pohanem, tak i Galatští zemřeli národnostním rozdílům. Oblékli Krista v tom smyslu, že nyní žijí zcela nový život – život Kristův.

Zákon vytvořil rozdíly mezi těmito národnostmi. Např. rozdíl mezi Židem a pohanem vyplýval z 5. Mojžíšovy 7,6 a 14,1-2. Při své ranní modlitbě děkoval Žid Bohu za to, že ho nestvořil jako pohana, otroka či ženu. „V Kristu“ všechny tyto rozdíly pominuly, tedy co se týče přijetí Bohem. Žid není přednější než pohan, svobodný není zvýhodněn oproti otroku a ani muž není důležitější než žena. Všichni jsou na stejné úrovni, protože jsou „v Kristu“.

Nesmíme však tomuto verši přikládat význam, který ve skutečnosti nemá. Co se týče každodenního života, Bůh samozřejmě rozlišuje mezi mužem a ženou. Nový zákon obsahuje řadu pokynů zvláště pro každého z nich; stejně tak promlouvá odděleně Kristus k otrokům a jejich pánům. Skutečnost, že jsme jedno v Kristu,

nemá vliv na vůdčí roli muže a podřízenou roli ženy. Rovněž nemá vliv na oddělené role či oblasti služby, které nám Bůh dal. Ale co se týče Boží přízně, jsou všichni na stejné úrovni. Tou nejdůležitější věcí je být „v Kristu“. (To se vztahuje na naši pozici v nebi, ne na náš pozemský stav.) Před Bohem není věřící Žid ani v nejmenším výše postavený než věřící pohan! Govett dodává: „Veškeré rozdíly vytvořené zákonem byly vhozeny do hrobu připraveného Bohem.“ Jak počítal je tedy křesťan, když se dále snaží dosáhnout svatosti ustanovením těch rozdílů, které Kristus zrušil.

3,29 Galatští byli svedeni názorem, že se mohou stát Abrahamovým semenem dodržováním zákona. Pavel ukazuje, že tak tomu není. Kristus je semenem Abrahamovým a v *Kristu* lidé dědí veškerá Boží požehnání.

Test č. 3

Lekce 5

1. Ti, „kdo jsou ze skutků zákona“,
 - a) činí Bohu radost
 - b) zaslouží si své spasení
 - c) jsou pod prokletím
 - d) netýká se jich mzda zákona
2. Ti, kdo by chtěli obstát v zákonu, musí
 - a) být v každou chvíli zcela a dokonale poslušni každému přikázání zákona
 - b) dodržovat pouze morální prvky zákona, neboť prvky obřadné již nejsou platné
 - c) se prostě co nejvíce snažit v jeho dodržování
 - d) dodržovat pouze Desatero
3. Aby Pavel dokázal, že „spravedlivý bude žít z víry“, citoval jednoho starozákonního proroka. Byl to
 - a) Ozeáš
 - b) Abdijáš
 - c) Abakuk
 - d) Joel
4. Jsme vykoupeni z prokletí zákona tím, že
 - a) navštěvujeme nějakou církev či sbor
 - b) se co nejlépe snažíme dodržovat zákon
 - c) štědře přispíváme na Pánovo dílo
 - d) důvěřujeme Kristu, který svou smrtí zaplatil mzdu zákona
5. Starozákonní přikázání obsahovala mimořádnou kletbu týkající se
 - a) pohanů
 - b) lidí, kteří byli pověšeni jako zločinci
 - c) nevěrných kněží
 - d) uprchlých otroků
6. Když Pavel hovoří o „Abrahamově požehnání“, má tím na mysli
 - a) patriarchální požehnání, které Abraham udělil svému synu Izákovi
 - b) rasové a náboženské výhody, které člověk získává, narodí-li se jako Žid
 - c) spasení z milosti skrze víru
 - d) požehnání v materiální oblasti, kterého si Abraham užíval

7. Duch svatý nemohl přijít dříve než o Letnicích, jelikož
- mu v cestě stál zákon
 - to neobsahovala Boží smlouva s Abrahamem
 - do příchodu Krista neměl o lidskou rasu zájem
 - si lidé Jeho příchod nezasloužili až do tohoto konkrétního data v lidské historii
8. V 1. Mojžíšově 22,18 Bůh učinil zaslíbení týkající se Kristova příchodu, což je patrné
- z minulého času výrazu „dojdou požehnání“
 - z jednotného čísla slova semeno
 - z použití přídavného jména
 - z interpunkce věty
9. Boží zaslíbení požehnat skrze Abrahama všechny národy záviselo na
- Abrahamově věrnosti
 - věrnosti Izraele v dodržování zákona
 - Bohu samotném
 - našich dobrých skutcích
10. Co má Mojžíšův zákon společného s Boží smlouvou s Abrahamem? Mojžíšův zákon
- na ni nemá vůbec žádný vliv
 - ji zcela zrušil
 - ji pouze lehce pozměnil
 - ji drasticky pozměnil

Jak odpovíte?

Co máte společného s Abrahamem?

Lekce 6

11. Zákon byl dán proto, aby
 - a) učinil lidi hříšnými
 - b) učinil lidi svatými
 - c) odhalil hřích v jeho skutečné podobě
 - d) přidal podmínky k zaslíbení danému Abrahamovi

12. Problém se zákonem byl v tom, že
 - a) byl nefér
 - b) lidé jej nebyli schopni dodržet
 - c) byl příliš podrobný
 - d) příliš brzy zastaral

13. Bůh zamýšlel, aby zákon byl
 - a) dočasným nařízením do Kristova příchodu
 - b) trvalou součástí života lidí
 - c) lidmi porušován
 - d) nahrazen palestinskou smlouvou

14. Božími prostředníky, kteří předali zákon Mojžíši, byli
 - a) Boží Syn a Duch svatý
 - b) andělé
 - c) cherubíni
 - d) Abraham, Izák a Jákob

15. Skutečnost, že zákon potřeboval prostředníka, poukazuje na
 - a) mezery v zákoně
 - b) to, že člověk musí dodržet svou část smlouvy
 - c) to, že Bůh zákon nikdy nezruší ani nezmění
 - d) to, že člověk má dostatek moci, aby zákon ze své vůle dodržel

16. Čas i lidé prokázali, že zákon je
 - a) nadřazen zaslíbením daným Abrahamovi
 - b) schopen zachránit hříšníky bez potřeby smrti Krista
 - c) nefér, nespravedlivý a nedokonalý
 - d) nedostatečný kvůli lidské hříšnosti

17. Klíčovými slovy z Galatských 3,22 jsou
 - a) smrt, pohřbení a vzkříšení
 - b) víra, naděje a láska
 - c) světlo, život a svoboda
 - d) víra, dáno a věří

18. Pavel zákon přirovnává k

- a) učiteli
- b) majiteli
- c) knihovníku
- d) soudci

19. Pavlovo zájmeno „*my*“ (na rozdíl od zájmena „*vy*“) použité v Galatským 3 se týká

- a) obecně Židů
- b) všech pohanů
- c) pohanské církve
- d) Židů v církvi

20. Ohledně své pozice je věřící

- a) pod zákonem
- b) mimo tento svět
- c) v Kristu
- d) stále ve svých hříších

Jak odpovíte?

Jak by vám tato lekce mohla pomoci objasnit smysl zákona druhým lidem?

LEKCE 7

Děti a synové

Galatským 4,1-16

Na začátku čtvrté kapitoly se Pavel stále ještě zabývá kontrastem mezi dvěma možnými situacemi lidí: být pod zákonem, anebo pod milostí. Obě tyto skupiny přirovnává k dítěti a dospělému synu.

4,1-2 Je zde předkládán obraz dítěte bohatého otce, který chce vládu nad svým bohatstvím svěřit svému synu poté, co dosáhne určitého věku dospělosti. Dokud je však toto dítě stále ještě nezletilé, má stejnou pozici jako otrok. Je mu stále přikazováno, co dělat má a co dělat nemá. Má správce, kteří se starají o jeho majetek, a poručníky, kteří mají na starosti jeho samotného. A přestože mu dědictví bezpochyby náleží, nemá na něj nárok, dokud nedospěje.

4,3 Takový byl stav Židů pod zákonem. Byly to malé děti musející poslouchat zákon, podobně, jako by byly jeho služebníky. Byli „*zotročeni pod principy tohoto světa*“. Tím se myslí základní zákony židovského náboženství. Židovské obřady a rituály byly určeny těm, kteří neznali Boha Otce jako toho, který je zjeven v Kristu. Příkladem zde může být dítě, které se učí aritmetiku pomocí kostek, učí se abecedu, anebo se učí rozlišovat předměty za pomoci obrázků. Zákon byl plný náznaků a obrazů, které zasahovaly lidské duchovní smysly prostřednictvím těch fyzických a vnějších. Jedním z takových příkladů je obřizka. Judaismus byl fyzický, vnější a dočasný; křesťanství je duchovní, vnitřní a stálé. Tyto vnější věci byly pro „dětí“ určitým „otroctvím“.

4,4 „*Plnost času*“ dospělosti dědiců, kterou určil Nebeský Otec, odpovídá „*času určeného otcem*“ z verše 2.

Zde máme, stručně řečeno, obdivuhodné prohlášení o božskosti i lidskosti Spasitele. Je to věčný Boží Syn, a přesto byl narozen z ženy.

Kdyby byl Ježíš pouze člověkem, nebyl by důvod uvádět, že je narozen z ženy. Jak jinak by asi mohl být obyčejný člověk narozen? Toto vyjádření je tedy svědectvím o Jeho jedinečném božském původu a současně o jedinečném způsobu Jeho narození.

Kristus, narozený do světa jako Izraelita, se tedy narodil pod zákonem. Jako Boží Syn by Pán Ježíš neměl být nikdy pod zákonem – On byl přeci Ten, který jej ustanovil. On však ve své nesmírné milosti sám vešel pod zákon, který ustanovil, aby jej mohl svým životem zvýraznit a svou smrtí vytrpět jeho prokletí.

4,5 Zákon si vyžadoval trest těch, kteří selhali v jeho dodržování – a to trest smrti. Než mohl Bůh uvést lidi do nádherného statutu synovství, musela být tato cena zaplacená. A tak Pán Ježíš, přicházející na svět jako příslušník lidské rasy a člen židovského národa, zaplatil cenu požadovanou zákonem. A protože je Bohem, měla Jeho smrt nezměrnou cenu, a byla tudíž dostatečná k vykoupení jakéhokoliv

počtu hříšníků. Protože byl člověkem, mohl za lidi zemřít jako zástupná oběť. Govett dodává: „Kristus, povahou Boží Syn, se stal Synem člověka, abychom my, povahou synové člověka, se mohli stát syny Božími. Úžasná výměna!“

Dokud byli lidé služebníky, nemohli být syny. Kristus je vykoupil z otroctví zákona, aby mohli být adoptováni za syny. Všimněte si zde rozdílu mezi pojmy stát se *dítětem* Božím a *synem* Božím (srovnej s Římanům 8,14.16). Věřící se rodí do Boží rodiny jako *dítě* (viz Jan 1,12). Zde je kladen důraz na skutečnost božského zásahu a ne na výsady a zodpovědnosti synovství. Věřící je do rodiny adoptován jako *syn*. Každý křesťan se okamžitě stává synem a je mu dáno dědictví. A tak novozákonní pokyny křesťanům předpokládají, že mezi svatými není žádné dítě. Všichni jsou považováni za dospělé syny.

Adopce v biblickém pojetí se liší od té současné lidské. Adopcí rozumíme, že si někdo vezme cizí dítě za své. Avšak v Novém zákoně adopce znamená, že jsou věřící uvedeni do postavení dospělých synů se všemi výsadami a zodpovědnostmi, které s touto pozicí souvisí.

4,6 Aby ti, kdo jsou Boží synové, si mohli uvědomit hloubku tohoto postavení, poslal Bůh Ducha svatého, aby v nich přebýval. Duch vytváří vědomí synovství, čímž mohou svatí Boha nazývat Otcem. „*Abba, Otče*“ je důvěrná podoba oslovení, spojující aramejské a řecké slovo pro otce. Tímto způsobem nemohl hlavu rodiny oslovit žádný otrok; toto oslovení bylo vyhrazeno pouze pro členy rodiny a vyjadřovalo lásku a důvěru.

4,7 Věřící již není služebníkem, již není pod zákonem. Je nyní Synem Božím. A jelikož je Kristus, jako Boží Syn, dědicem veškerého Božího bohatství, je i křesťan Božím dědicem skrze Krista. Vše, co má Bůh, je jeho skrze víru.

Harrison poznamenává: „Jeho milované dítě, všechny věci jsou tvé – je ti to řečeno v 1. Korintským 3,22-23, abys si byl více vědom bohatství, které je větší než si vůbec dokážeš představit. Uvaž vesmír. Čí je, ne-li Jeho a tvůj? A tak žij jako dědic tohoto bohatství.“

Pošetilost křesťanů toužících být pod zákonem (4,8-11)

4,8-9 Galatští kdysi otročili modlám a smyšleným bůžkům. Nyní upadají do jiného typu otroctví – otroctví zákona (4,8-11). Před svým obrácením byli pohané, kteří uctívali modly ze dřeva a kamení – falešné bohy. Ale jak teď mohou zdůvodnit své počinání? Obrátili se k Bohu, a i kdyby Jej nepoznali na základě vlastní zkušenosti, byli poznáni alespoň Jím, tj. byli spaseni. Přesto se odvraceli od Jeho moci a bohatství (kterých byli dědicové) k bezmocným věcem napojeným na zákon, jako byla např. obřizka, svaté dny a stravovací pravidla. Opět tak vcházeli do otroctví věcí, které je nemohly ani spasit, ani obohatit.

4,10 Pavel zákon se všemi jeho obřady prohlašuje za „*chabé a ubohé principy*“. Používá tak velice silná slova na označení zákona daného samotným Bohem; na jiném místě se přitom o zákonu zmiňuje jako o svatém, spravedlivém a dobrém (Ř 7,12). Lze to vysvětlit tím, že zákon byl dán pouze pro určitou dobu a určitý účel,

jak to již bylo ukázáno v Galatském 3. kapitole: aby odhaloval hřích do doby Kristova příchodu. Domnívat se, že zákon vyprodukuje svatost, znamená nahradit Krista jako jediný způsob záchranu a svatosti. Má-li zákon soupeřit s Kristem, je slabý, neužitečný a ubohý. „Boží zákonná nařízení byla krásná v době a na místě, pro něž byla určena,“ ale jako náhrada za Pána Ježíše jsou to jednoznačné překážky. Odvrátit se od Krista k zákonu je modlářství. Přesto se však Galatští řídili židovským kalendářem se všemi jeho svátky, slavnostmi a obdobími.

4,11 Pavel se strachuje o ty, kdo vyznávají, že jsou křesťané, ale přitom se snaží zalíbit se Bohu dodržováním přikázání zákona. I neobrácení lidé se mohou řídit dny, měsíci a roky a čerpat tím pocit uspokojení, že udělali něco ze svých vlastních sil, aby v nich našel Bůh zalíbení. Tím se však ukazuje, že člověk má nějakou svou sílu a do určité míry Spasitele nepotřebuje.

Jestliže takovým způsobem psal Pavel Galatským, co by asi napsal dnes obráčeným křesťanům, kteří usilují získat svatost dodržováním přikázání? Neodsoudil by tradice zavlečené do křesťanství judaismem – člověkem vysvěcené kněze, speciální kněžská roucha, dodržování šabatu, svatá místa, svíčky, svěcenou vodu atd.?

Osobní výzva (4,12-16)

4,12 Galatští očividně zapoměli na vděk vůči Pavlovi, který jim jako první kázal evangelium. On je však oslovuje „*bratři*“ i přes jejich selhání a svůj strach o ně.

Pavel býval Židem pod zákonem. Nyní je v Kristu svobodný od zákona. A tak píše: „*bud'te jako já*“ – lidé svobodní od zákona, kteří již podle něj nežijí. Pohanští Galatští nikdy nebyli pod zákonem a nebyli pod ním ani teď. Apoštol tudíž říká: „...vždyť i já jsem jako vy. Já, který jsem byl Žid, se teď raduji ze svobody od zákona, kterou jste vy pohané vždycky měli.“

„*Nijak jste mi neublížili.*“ Není zde zcela jasné, co měl apoštol na mysli. Možná chtěl říci, že nemá žádný pocit křivdy plynoucí z jejich chování vůči němu. Jejich odvrácení od něj k falešným učitelům nebyla ani tak rána pro něj osobně, jako spíše rána pro Boží pravdu, a tedy újma pro ně samotné.

4,13 Evangelium jim bylo poprvé kázáno ve fyzické slabosti. Bůh často pro své záměry používá slabé, opovrhované a chabé nástroje a činí tak proto, aby vzešlá sláva patřila Jemu a ne člověku.

4,14 Pavlova nemoc byla zkouškou pro něj samotného i pro jeho posluchače. Galatští však nepohrdli jeho fyzickým zjevem ani jeho řečí. Místo toho jej přijali jako Božího posla, dokonce jako samotného Ježíše Krista. Přijali Pavlovu zvěst jako samotné Slovo Boží. Z jejich postoje k Božím služebníkům by si měli vzít ponaučení všichni křesťané. Podobně i my vřelým přijetím takových lidí přijímáme Pána (L 10,16).

4,15 Když poprvé uslyšeli evangelium, uvědomili si, jak veliké požehnání přináší jejich duším. Jejich vděčnost byla tak obrovská, že kdyby to bylo možné, dali by Pavlovi i své oči. (Může to být náznak toho, že Pavlovým „ostnem“ byla nějaká

oční choroba.) Kde je však jejich vděčnost nyní? Bohužel, vyprchala jako ranní rosa.

4,16 Co způsobilo, že vůči Pavlovi změnili svůj postoj? On přeci stále kázal tutéž zvěst a naléhavě zápasil o pravdu evangelia. Jestli se tímto stal jejich nepřítelem, byli vskutku ve vážném nebezpečí.

LEKCE 8

Otroctví, nebo svoboda

Galatským 4,17-5,1

Rozdílné motivy (4,17-20)

4,17 Motivы falešných učitelů byly zcela jiné než Pavlovy: toužili po následovnících, kdežto Pavlovi šlo o duchovní blaho Galatských (4,17-20). Falešní učitelé se horlivě snažili získat Galatské na svou stranu, jejich motivy však nebyly upřímné. „*Dokonce vás chtějí odloučit.*“ Judaisté chtěli odloučit Galatské od apoštola Pavla. Chtěli následovníky, a snažili se proto vytvořit sektu.

4,18 Pavel v podstatě říká: „Nezáleží mi na tom, kdo vám slouží, a to i tehdy, když mezi vámi nejsem přítomen, jen když vám slouží s ryzími motivy a v dobrém úmyslu.“

4,19 Oslovením „*synáčkové*“ Pavel Galatským připomíná, že to byl on, kdo je nasměroval ke Kristu. Kvůli nim znova podstupuje porodní bolesti, tentokrát ne pro jejich spásu, ale spíše proto, aby v nich mohl být zformován Kristus. To je hlavní Boží záměr s Jeho lidem (Ef 4,13; Ko 1,28).

4,20 Tímto veršem mohl Pavel dávat najevo své rozčarování nad skutečným stavem Galatských. O jejich odpadnutí od pravdy neměl žádných pochyb. Rád by byl změnil svůj hlas a hovořil k nim s jistotou a přesvědčením. Anebo byl možná zmaten jejich reakcí na svůj dopis a rád by k nim hovořil osobně. Mohl by tak změnou tónu svého hlasu lépe vyjádřit své myšlenky. Kdyby jeho výtky přijímali, mohl by mluvit s větší citlivostí. Kdyby se však chovali povýšeně a vzdorovitě, mohl by být přísnější. V každém případě byl jimi Pavel zmaten a nedokázal odhadnout, jaká bude jejich reakce na jeho poselství.

Zákonictví vede do otroctví (4,21-31)

Protože měli židovští učitelé ve veliké vážnosti Abrahama a trvali na tom, že věřící musí následovat jeho příkladu ohledně obřizky, ukazuje Pavel na příkladu Abrahamova života, že zákonictví představuje otroctví a nelze je slučovat s milostí.

Bůh Abrahamovi zaslíbil, že bude mít syna i přesto, že jsou se Sárou příliš staří na to, aby měli děti. Abraham Bohu uvěřil, a proto byl ospravedlněn (1 M 15,1-6). Po nějaké době však Sáře došla trpělivost a Abrahamovi navrhla, aby zplodil dítě s její otrokyní Hagar. Abraham její rady uposlechl, a tak se narodil Izmael. To nebyl dědic zaslíbený Bohem, nýbrž syn Abrahamovy netrpělivosti, tělesnosti a malověrnosti (Genesis 16).

Když bylo Abrahamovi sto let, narodil se mu zaslíbený syn Izák. Byl to samozřejmě zázrak možný jen skrze Boží moc (1M 21,1-5). Během tradiční hostiny konané na počest odstavení Izáka od kojení si Sára všimla, jak se Izmael

jejímu synu posmívá. Nařídila tedy Abrahamovi, aby Izmaele a jeho matku vyhnal z do-mova: „*Syn té děvečky přece nebude dědit spolu s mým synem, s Izákem.*“ (1M 21,8-11) Tohle je pozadí argumentace, kterou teď apoštol Pavel používá vůči Galatským.

4,21 „Zákon“ je v tomto verši použit ve dvou odlišných významech. První použití se vztahuje na zákon jakožto na prostředek k dosažení svatosti, zatímco druhé se týká starozákonních knih (Genesis až Deuteronomium), zvláště pak knihy Genesis. Pavel říká: „*Povězte mi vy, kteří se toužíte zalíbit Bohu dodržováním zákona, nenasloucháte zvěsti knihy zákona?*“

4,22-23 Těmi dvěma syny se myslí Izmael a Izák, služkou pak Hagar a svobodnou Sára. Izmael se narodil jako výsledek Abrahamova vlastního snažení. Izák byl naopak Abrahamovi dán na základě Božího zaslíbení.

4,24 Jinotaj je příběh s hlubším významem, než se na první pohled zdá. Skutečný význam událostí není vysloven přímo, ale nepřímo. Příběh o Izraeli a Izákovi představuje hlubokou duchovní pravdu, kterou se teď Pavel chystá objasnit.

4,25 Ty dvě ženy představují dvě smlouvy: Hagar smlouvu zákona a Sára smlouvu milosti. Zákon byl dán na hoře Sinaj. Navíc je zajímavé, že slovo „Hagar“ znamená v arabštině „skála“ a horu Sinaj Arabové nazývají „Skálou“. Smlouva daná na Sinaji působí otroctví, a tak Hagar, otrokyně, je příhodným předobrazem zákona. Hagar jako předobraz zákona představuje Jeruzalém, hlavní město židovského národa a centrum nespasených Izraelitů, kteří stále usilovali o spravedlnost dodržováním zákona. Tito lidé jsou spolu se svými dětmi a následovníky v otroctví. Pavel nevěřící Izraelce trefně charakterizoval, když je namísto se Sárrou spojil s Hagar a namísto s Izákem s Izmaelem.

4,26 Hlavní město těch, kdo jsou ospravedlněni vírou, je nebeský Jeruzalém. Je matkou všech věřících, jak Židů, tak i pohanů.

4,27 Tento citát z Izajáše 54,1 prorokuje, že děti nebeského města bude mnohem více než těch z pozemského Jeruzaléma. Sára byla ženou, která byla po dlouhou dobu osamělá a opuštěná. Hagar byla ženou, „*kteřá má muže*“. Jak máme rozumět konečnému vítězství Sáry neboli nebeského Jeruzaléma? Odpovědí je, že děti zaslíbení zahrnují každého, pohana i Žida, který k Bohu přichází skrze víru – a těch je mnohem více než dětí Hagar, které setrvávají pod zákonem.

4,28 Právě věřící nejsou narození z vůle člověka ani z vůle těla, ale z Boží vůle. Nehraje zde roli náš původ, ale zázračné Boží narození skrze víru v Pána Ježíše.

4,29 Izmael se vysmíval Izákovi a o těch narozených z těla vždy platilo, že pro-následovali narozené z Ducha. Uvažme utrpení našeho Pána a apoštola Pavla v ruku nespasených lidí. Izmaelovo posmívání Izákovi nám může připadat jako bezvýznamná záležitost, ale Písmo ji přesto zaznamenalo a Pavel v ní vidí stále přetrvávající princip – nepřátelství mezi tělem a Duchem.

4,30-31 Pavel vyzývá Galatské, aby sami hledali v Písmu, jaký verdikt uvádí. Zákon a milost nemohou jít ruku v ruce; není možné dědit Boží zaslíbení na základě lidských zásluh nebo tělesného díla. Ti, kdo uvěřili v Kristu, nemají žádné

spojení se zákonem jakožto prostředkem pro získání Boží přízně. Jsou dětmi svobodné ženy a řídí se sociálními podmínkami své matky.

Svoboda v Kristu (5,1)

5,1 Závěrečný verš čtvrté kapitoly popisuje stav věřícího člověka – svobodu. První verš páté kapitoly se týká jeho stylu života: měl by žít jako svobodný člověk. Máme zde skvělý příklad rozdílu mezi zákonem a milostí. Zákon by řekl: „Zasloužíte-li si svou svobodu, budete svobodni.“ Milost však říká: „Stali jste se svobodnými díky nesmírně drahé oběti Ježíše Krista. A nyní, na důkaz vděčnosti, byste měli pevně stát ve svobodě, kterou vám dal Kristus.“ Zákon nařizuje, ale neuschopňuje. Milost naplňuje požadavky zákona a navíc člověka uschopňuje žít v souladu s jeho novým postavením, a to skrze moc Ducha svatého.

C. H. Mackintosh poznamenává: „Zákon vyžaduje sílu od toho, kdo žádnou nemá, a když ji nedokáže projevit, tak jej proklíná. Evangelium dává sílu tomu, kdo žádnou nemá, a požehnává jej, když ji využívá v životě.“

Test č. 4

Lekce 7

1. Židé byli pod zákonem jako
 - a) žebráci škemrající o almužny
 - b) nepřátelé bez vlastní země
 - c) dělníci, kteří si zaslouží svou mzdu
 - d) nezletilci podřízení poručníkům

2. Příkázání starozákonního náboženství
 - a) byla jen jakousi abecedou pravdy
 - b) nebyla součástí zákona
 - c) byla přidána k Mojžíšovu zákonu
 - d) měla za základ babylonský náboženský systém

3. Pán Ježíš se narodil
 - a) svobodný od zákona
 - b) podřízený zákonu
 - c) mimo zákon
 - d) aby zničil zákon

4. Kristus byl svou smrtí mocen vykoupit libovolné množství hříšníků, protože
 - a) položil nekonečný život
 - b) učinil zázrak
 - c) věděl, že bude vzkříšen z mrtvých
 - d) byl židovského původu

5. Novozákonní princip o adopci se týká především
 - a) našeho narození
 - b) naší smrti sebe sama
 - c) naší pozice jakožto dospělých synů Boží rodiny
 - d) našeho dětství v duchovních věcech

6. Výraz „Abba, Otče“
 - a) je příkladem použití starozákonní hebrejštiny v novozákonních Písmech
 - b) je zopakováním původního slova pro Otce, nejprve v řeckém originálu a pak v jeho českém překladu
 - c) je způsobem oslovení Boha, jež bylo vyhrazeno pouze pro Pána Ježíše Krista
 - d) je oslovením, které Duch svatý dává věřícím, aby mohli vyjádřit svůj vztah k Bohu

7. Galatští vyměnili otroctví modloslužby za
 - a) otroctví Pavlovi
 - b) otroctví zákona
 - c) otroctví evangelia
 - d) otroctví, kterým je opravdová svoboda

8. Pavel označil zákon za „chabé a ubohé principy“, jelikož
 - a) nepovažoval Starý zákon za inspirovanou část Bible
 - b) jej považoval za špatný pro pohaný i přesto, že pro židy jej shledával stále dobrým
 - c) již dosáhl všech výhod, které mu zákon mohl poskytnout, a nyní skrze křesťanské náboženství usiloval o lepší výhody
 - d) již posloužil svému účelu a byl bezcenný v porovnáním s Kristem

9. Která z následujících vět nejlépe vystihují podstatu věci?
 - a) Pavel byl kdysi pod zákonem, nyní však, podobně jako pohané, je pod milostí.
 - b) Pavel, podobně jako pohané, nebyl nikdy pod zákonem.
 - c) Pohané byli kdysi pod zákonem, nyní jsou však pod milostí.
 - d) Pohané se narodili svobodni od zákona, nyní však, podobně jako Pavel, jsou pod zákonem.

10. Když Pavel přišel do Galacie poprvé, pohané
 - a) jej přijali jako Božího anděla
 - b) jeho poselství přijali jako samotné Boží slovo
 - c) mu byli natolik vděční, že by dali své vlastní oči
 - d) reagovali všemi výše uvedenými způsoby

Jak odpovíte?

Dokážete ve svém životě odhalit nějaký náznak odklonu od Božích věcí srovnatelných s těmi, které Pavel objevil u Galatských? Jak k vám tato lekce promluvila?

Lekce 8

11. Falešní učitelé, kteří přišli do Galacie,
 - a) nijak horlivě po Galatských netoužili
 - b) nevyučovali žádné velké bludy
 - c) nebyli upřímní
 - d) se Galatské nesnažili od Pavla odloučit

12. Pavel si uvědomoval, že jeho dopis něco postrádá. Bylo mu líto, že
 - a) byl tak krátký
 - b) byl tak dlouhý
 - c) má tak špatný rukopis
 - d) se nemůže vyjadřovat tónem svého hlasu

13. Abrahamův skutečný dědic byl
 - a) Izák, syn svobodného
 - b) Izmael, dítě narozené z otrokyně
 - c) Eliezer, který byl počat v jeho domě
 - d) jeho synovec Lot

14. Pavel chtěl svou ilustraci o Abrahamovi a jeho synech ukázat, že
 - a) Abraham byl hříšník
 - b) jeden z Abrahamových synů si zaslouží spásu, zatímco druhý ne
 - c) zákonictví je otroctví
 - d) otroctví protirečí Božímu zákonu

15. Když Sára požadovala, aby byl syn Hagary vyhnán z patriarchální rodiny,
 - a) učinila špatnou věc
 - b) nazvala jej přitom „synem otrokyně“
 - c) trvala na tom, aby jej Abrahám učinil dědicem společně s jejím synem
 - d) poskytla tím Hagarině synu právo na dědictví

16. Když Pavel hovořil o „zákonu“ ve smyslu odkazu na starozákonní zjevení od Boha, měl tím na mysli
 - a) především Desatero
 - b) veškerou ekonomiku Mojžíšových knih
 - c) obecně starozákonní knihy, a v tomto případě zvláště knihu Genesis
 - d) pouze knihy Exodus a Leviticus

17. Hagar a Sára představovaly
 - a) dvě smlouvy
 - b) dva způsoby spásy
 - c) dva prostředky milosti
 - d) dva nadcházející soudy

18. Hlavní město všech těch, kdo jsou ospravedlněni vírou,
- a) je Antiochie
 - b) je pozemský Jeruzalém
 - c) je nebeský Jeruzalém
 - d) není v Pavlově argumentaci jmenováno, je však ilustrováno Hagar
19. Ti, kdo jsou „narozeni podle těla“,
- a) mohou být spaseni pouze sebezapřením
 - b) pronásledují opravdové Boží děti
 - c) zdědí Boží království jen tehdy, mají-li za rodiče Židy
 - d) jsou také „narozeni podle Ducha“, pokud se narodí křesťanským rodičům
20. Je pravdou, když řekneme, že
- a) milost nařizuje, ale zákon uschopňuje
 - b) milost poskytuje, co zákon nařizuje
 - c) zákon uschopňuje i nařizuje
 - d) milost nemůže fungovat bez zákona

Jak odpovíte?

Napište, co povzbudivého si můžete odnést z významu verše z Galatských 5,1.

LEKCE 9

Úskalí zákonictví

Galatským 5,2-15

Pavel Galatským vysvětloval, jak je bláhové opustit svobodu kvůli otroctví. Nyní přechází k jinému tématu, hodlá Galatským ukázat, že uchýlit se k zákonu je pro věřícího jednoznačně hříšné.

5,2 Zákonictví znevažuje význam Krista. Judaisté trvali na tom, aby se pohanští věřící kvůli spáse obřezávali. Pavel, hovořící s autoritou apoštola, zastává názor, že díky závislosti na obřízce Kristus nepřináší žádný prospěch.

„V případě Galatských nebyla pro Pavla obřízka záležitostí chirurgického zákroku či pouhým náboženským obřadem. Představovala systém spásy založený na dobrých skutecích. Vyhlašovala evangelium lidské snahy, které je navíc zbavené božské milosti. Byl to Zákon vytlačující milost; Mojžiš vytlačující Krista; neboť přidat cokoli ke Kristu znamenalo odebrat od Něj. *Kristus doplněný je Kristus vytlačený*: Kristus je jediný Spasitel – jedinečný a nenahraditelný. Obřízka by znamenala odstoupení od Krista.“ (J. Hunter)

5,3 Zákonictví vyžaduje, aby člověk dodržoval celý zákon. Lidé pod zákonem nemohou přijímat jen ta snadná přikázání a odmítat ta ostatní. Pokud se člověk snaží zalíbit se Bohu obřízkou, je zavázán dodržovat celý zákon. Člověk je tak zcela pod zákonem, ne jenom pod jeho částí. A je-li zcela pod zákonem, pak přirozeně pro něj Kristus nemá význam. „Pán není jen dokonalý Spasitel, nýbrž jediný Spasitel.“ Pavel v tomto verši nehovoří o těch, kdo byli obřezáni v minulosti, ale jen o těch, kdo tento rituál podstoupili jako nezbytnou podmínku pro dokonání ospravedlnění, o těch, kdo prosazují závazky zákona, aby byli přijati Bohem.

5,4 Zákonictví znamená zbavení se Krista jako jediné naděje na ospravedlnění. Tento verš dal podnět k velké diskuzi. Existuje mnoho odlišných interpretací, které lze uspořádat do tří skupin:

1. Mnozí zastávají názor, že Pavel zde učí, že je možné, aby spasený člověk upadl později do hříchu, a tím také odpadl od milosti a byl navždy ztracen. Tento výklad vešel ve známost jako „doktrína o odpadnutí“.

Věříme, že tento výklad je nesprávný, a to ze dvou pádných důvodů: Za prvé, tento verš nepopisuje spaseného člověka, který upadne do hříchu. Ve skutečnosti zde není o upadnutí do hříchu žádná zmínka. Ve verši se spíše hovoří o těch, kteří žijí morálním, slušným a bezúhonným životem a doufají, že tím budou spaseni. Celá pasáž je pak jakýsi bumerang pro ty, kdo se jí snaží využít k podpoře doktríny o odpadnutí. Učí totiž, že křesťan musí dodržovat zákon, žít dokonalým životem a rovněž vyhýbat se hříchu, aby mohl zůstat spasen. Písmo zde však tvrdí, že všichni, kdo se snaží ospravedlnit skutky zákona nebo vlastním přičiněním odpadají od milosti.

Za druhé, tento výklad protiřečí celkové jednotě svědectví Nového zákona, kde se píše, že každý opravdový věřící je v Pánu Ježíši Kristu navěky spasen, že žádná Kristova ovečka nikdy nezahyne, a že spása je zcela závislá na dokonaném díle Spasitele a ne na chabém lidském úsilí (Jan 3,16.36; 5,24; 6,47; 10,28).

2. Druhý výklad tohoto verše je ten, že se vztahuje na ty, kteří byli původně spaseni vírou v Pána Ježíše, ale následně přešli pod zákon, aby neztratili svou spásu nebo aby dosáhli svatosti. Jinými slovy, byli spaseni milostí, ale nyní chtějí být pod zákonem. V tomto případě odpadnout od milosti znamená „odvrátit se od Božího záměru, skrze který Bůh činí své svaté dokonalými působením Ducha v nich, a usilovat o totéž zachováváním vnějších obřadů, které může člověk tělesný zachovávat stejně jako Boží svatý“ (Philip Mauro).

Tento pohled odmítáme jako nebiblický ze dvou důvodů. Za prvé, tento verš se netýká pouze křesťanů, kteří usilují o svatost či posvěcení, nýbrž spíše nespasených lidí, kteří usilují o *ospravedlnění* dodržováním zákona. Všimněte si formulace „*vy všichni, kdo se ospravedlňujete Zákonem*“. A za druhé, z výše uvedeného výkladu tohoto verše by vyplývala možnost existence spasených lidí, kteří jsou současně oddělení od Krista, a to není v souladu s významem Boží milosti.

3. Třetí interpretace je ta, že Pavel hovoří o lidech, kteří mohou vyznávat, že jsou křesťané, avšak ve skutečnosti spaseni nejsou a snaží se ospravedlnit dodržováním zákona. Apoštol jim sděluje, že nemohou mít dva spasitele; musí se rozhodnout mezi Kristem a zákonem. Vyberou-li si zákon, jsou oddělení od Krista jakožto jejich jediné naděje na ospravedlnění – tedy odpadli od milosti. „Pro člověka musí být Kristus buď vše, nebo nic; pro Boha není přijatelná žádná víra napůl či polovičatá loajalita. Člověk, který je ospravedlněn milostí Pána Ježíše Krista, je křesťan; člověk, který o ospravedlnění usiluje skutky zákona, jim není.“ (Hogg a Vine)

5,5 Apoštol ukazuje, že naděje opravdového věřícího je naprosto odlišná od naděje zákoníka. Křesťan očekává naději spravedlnosti. Očekává příchod Pána, kdy získá oslavené tělo a kdy již nebude hříchu. Všimněte si, že se zde nepíše, že by křesťan očekával ospravedlnění; před Bohem již je ospravedlněn skrze Pána Ježíše Krista (2. Korintským 5,21). Ale očekává chvíli, kdy bude sám zcela spravedlivý. Neočekává, že to získá nějakou svou činností, ale spíše „skrze Ducha na základě víry“. To vše způsobí Duch svatý a věřící se jednoduše obrací k Bohu ve víře, že vše dokončí. Zákoník na druhou stranu očekává, že si spravedlnost zaslouží svými skutky, dodržováním zákona nebo náboženskými obřady. To je marná naděje, neboť tímto způsobem nelze spravedlnosti dosáhnout.

Všimněte si, že v tomto verši používá Pavel zájmeno „*my*“ – hovoří zde o opravdových křesťanech, zatímco ve verši 4 používá zájmeno „*vy*“, když hovoří k těm, kteří o spravedlnost usilují skrze skutky zákona.

5,6 Zákonictví není nic platné. Co se týče člověka, který je v Kristu Ježíši (tedy křesťana), obřizka jej neučiní nijak lepším a neobřizka jej neučiní horším. To, co Boha na věřícím člověku zajímá, je víra projevující se láskou. Víra je naprostá

závislost na Bohu. Víra nelenoší, nýbrž se projevuje nesobeckou službou Bohu a člověku. Motivem každé takové služby je láska. Tuto pravdu můžeme v Písmu nalézt mnohokrát – že Bohu nejde o obřady, ale o svatý život.

5,7 Zákonictví znamená neposlušnost pravdě. Co se týče křesťanského života, Galatští dobře odstartovali, pak je však někdo zabrzdil. Byli to judaisté, zákoníci, falešní apoštolé. Přijetím jejich mylných učení svatí neuposlechli Boží pravdy.

5,8 Zákonictví není učení pocházející z Boha. „*Přesvědčováním*“ se zde myslí doktrína či systém víry. Tím, „*kteřý vás povolává*“, se myslí Bůh. Takže přesvědčení, že by obřizka a dodržování zákona měly být přidány k víře v Krista, nepochází od Boha, ale od ďábla.

5,9 Zákonictví vede k většímu a většímu zlu. Kvas je v Písmu obvyklým symbolem zla. Zde se vztahuje na falešné doktríny judaistů. Kvas neboli droždí, které má přirozenou tendenci působit v každé potravě, se kterou přijde do styku, je zde použito jako příklad toho, že i malá chybička nevyhnutelně povede k větší. Zlo není nikdy statické. Musí bránit své lži tím, že k nim přidává další lži. Zákonictví je jako česnek; zde také neexistuje „malé množství“. Stejně tak, když se ve sboru vyskytne pár lidí s falešnými doktrínami, budou získávat víc a více přívrženců, nebude-li proti nim striktně zakročeno.

5,10 Zákonictví přivádí soud na své učitele. Apoštol si byl jistý, že Galatští ona falešná učení odmítnou. Jeho přesvědčení bylo založeno na Pánu, což může znamenat, že Pán dal Pavlovi v této záležitosti své ujištění. Anebo – Pavel znal Pána natolik, že si byl jistý, že velký Pastýř své zbloudilé ovce přivede zpět, možná právě skrze dopis, který jim Pavel napsal.

Co se týče falešných učitelů, budou potrestáni samotným Bohem. Učit bludy a ničit tak církev je velmi vážná věc (1. Korintským 3,17). Například je mnohem horší vyučovat přijatelnost opilství než být sám opilý – takový falešný učitel totiž mnohé přivede do stavu, v jakém je on sám.

5,11 Zákonictví se zbavuje urážky kříže. Pavel teď reaguje na absurdní obvinění, že prý on sám občas vyučuje nezbytnost obřizky. Přitom je stále pronásledován ze strany Židů. Pronásledování by ihned ustalo, kdyby kázal obřizku, protože to by znamenalo, že opustil od kázání kříže. Kříž je pro člověka urážkou. Uráží jej, neboť mu říká, že nemůže učinit nic, čím by si zasloužil spásu. Nedává tělu a jeho snaze žádnou váhu. Předznamenává konec lidským skutkům. Kdyby Pavel zaváděl skutkaření kázáním obřizky, odsunul by tím veškerý význam kříže.

5,12 Tento verš může vyjadřovat apoštolovo přání, aby se falešní učitelé sami vyobcovali z galatských sborů. Anebo, když už jiným nutí obřizku, že by sami na sobě měli praktikovat toto zohavení. My dáváme přednost prvnímu výkladu. Pokud Pavel zamýšlel onu druhou interpretaci, nepochybně užíval ironii.

Skutečný význam křesťanské svobody

Evangelium milosti bylo vždycky zpochybňováno tím, že lidem dovoluje žít tak, jak chtějí. Lidé říkají: „Je-li spasení pouze z víry, pak není nad dalším lidským

chováním žádná kontrola.“ Apoštol však vzápětí ukazuje, že křesťanská svoboda neznamená licenci k hříchu. Životním standardem věřícího je život Pána Ježíše, a láska křesťana ke Kristu ho pudí k tomu, aby nenáviděl hřích a miloval svatost.

Pavel zřejmě pokládal za nesmírně důležité varovat své čtenáře před touto licenci. Když byli lidé na nějakou dobu svázáni pod zákonem a pak jim byla dána svoboda, hrozí vždy nebezpečí, že se budou pohybovat od extrému svázanosti k extrému lehkomyšlnosti. Správným stavem je ta svoboda, která se nachází mezi zákonem a licenci. Křesťan je svobodný od zákona; ale nežije, jako by zákon neexistoval.

5,13 Křesťanská svoboda nepřipouští hřích, spíše povzbuzuje láskyplnou službu. Na lásku se pohlíží jako na motiv veškerého chování křesťana, zatímco pod zákonem je tím motivem strach z trestu. Findlay poznamenává: „Otroci lásky jsou skutečně svobodní lidé.“

Křesťanská svoboda je v *Kristu Ježíši* (2,4), což vylučuje jakékoliv pomyšlení, že by to mohlo znamenat svobodu k hříchu. Nikdy nesmíme naši svobodu zneužívat pro svou starou přirozenost. Stejně jako se invazní vojsko snaží obsadit pobřeží a využít ho jako základnu pro své další operace, tak naše stará přirozenost využije tuto malou licenci k rozšíření svého území.

Správné využití naší svobody by mělo být toto: „Naučme se být otrokem jeden druhému.“

A. T. Pierson říká: „Opravdovou svobodu lze nalézt jedině v poslušnosti patřičným omezením. Řeka si svobodně teče jen mezi břehy; bez nich by se rozlila do mrtvé kaluže. Planety by bez svého řádu přinesly zkázu samy sobě i vesmíru. Stejný zákon, který nás drží uvnitř, drží druhé venku – omezení, která regulují naši svobodu, ji také chrání a jistí. To, co člověka činí svobodným, je patřičná míra omezení a radostná poslušnost.“

5,14 Zprvu to vypadá zvláště, když zde Pavel předkládá zákon poté, co celou epištolu zdůrazňuje, že křesťané nejsou pod zákonem. Čtenáři zde však nejsou vybízeni k tomu, aby se vrátili k zákonu. Pavel ukazuje, že to, co zákon vyžaduje, ale nemůže vyprodukovat, je přesně tou samou věcí, která je výsledkem uplatňování křesťanské svobody.

5,15 Zákonictví neustále vede k hašteření a zjevně tomu tak bylo i v Galicii. Jak zvláštní! Byli tam lidé, kteří toužili být pod zákonem. Zákon po nich přitom vyžadoval, aby milovali svého bližního. Dělal se však pravý opak. Kousali se a požírali jeden druhého. Toto chování pramení ze staré přirozenosti, které zákon dává prostor a skrze kterou jedná.

LEKCE 10

Moc svatosti

Galatským 5,16-25

Chodit Duchem (5,16-18)

Poté, co Pavel ukázal, že svatost nepochází ze zákona, pokračuje dále vysvětlením, že mocí pro svatý život je Duch svatý. Pod zákonem nebyl člověk schopen překonat své schopnosti; pod milostí má k dispozici neomezené schopnosti skrze Božího Ducha.

5,16 Věřící by měl chodit Duchem a ne podle těla. Chodit Duchem znamená dovolit Mu, aby působil. Znamená to přebývat v Jeho společenství. Znamená to činit rozhodnutí ve světle Jeho svatosti. Znamená to zaobírat se Kristem, jelikož rolí Ducha je spojit věřícího s Pánem Ježíšem. Když takovýmto způsobem kráčíme v Duchu, je tělo, neboli stará přirozenost, považováno za mrtvé. Nemůžeme se současně zaobírat Kristem i hříchem.

Scofield poznamenává: „Problém křesťanského života spočívá v tom, že dokud křesťan žije v tomto světě, skládá se ze dvou stromů – starého tělesného stromu a nového stromu božské povahy, který získal při znovuzrození. Samotným problémem je, jak docílit toho, aby starý strom usychal a nový přinášel ovoce. Řešením je chození Duchem.“

Verš 16 a následující ukazují, že stará přirozenost zůstává v křesťanovi stále aktivní. To vyvrací názor, že lze hříšnou tělesnost zcela vymýtit.

5,17 Duch a tělo jsou ve vzájemném konfliktu. Bůh sice mohl tělesnou přirozenost odstranit v okamžiku obrácení křesťanů, ale rozhodl se tak neučinit. Proč? Chce, aby měli stále na paměti svou slabost – bude je to udržovat v závislosti na Kristu, jejich Knězi a Obhájci, a budou více chválit Toho, který je zachránil. Místo aby Bůh odstranil naši starou přirozenost, dal nám Ducha svatého, aby v nás přebýval. Boží Duch a naše tělesnost jsou v nepřetržitém konfliktu a tento boj bude pokračovat do doby, než budeme vzati domů do nebe. Rolí věřícího v tomto boji je být podřízen Duchu.

V ekumenickém překladu tento verš zní takto: „*Jde tu o naprostý protiklad, takže děláte to, co dělat nechcete.*“ Křesťan je zde vykreslen jako člověk neschopný dělat to, co je správné, a tak zakouší neustálou porážku. Nová Bible kralická překládá „*...ty věci jsou ve vzájemném rozporu, abyste nečinili, co byste chtěli.*“ Zde je zdůrazněno, že Duch bojuje proti tělu, abychom *nepotřebovali* činit věci, které jsou hříšné.

5,18 Ti, kdo jsou vedeni Duchem, nejsou pod zákonem. Tomuto verši lze rozumět dvěma způsoby: výraz „*vedeni Duchem*“ popisuje všechny křesťany. Proto tedy není žádný křesťan pod zákonem a ani není odkázán na vlastní sílu. Je to Duch, kdo

odolává zlým podnětům staré přirozenosti, ne křesťan sám. Být veden Duchem také znamená být pozdvižen nad tělo a zaobírat se Pánem. Kdo svou mysl naplní Pánem, nemyslí ani na zákon, ani na tělesnost. Boží Duch nevede člověka k tomu, aby na zákon pohlížel jako na prostředek ospravedlnění. Spíše křesťana směřuje na vzkříšeného Krista jakožto jediný základ pro smíření s Bohem.

Skutky těla (5,19-21)

5,19-21 Již dříve jsme zmínili, že zákon si žádá sílu či energii těla. Jaké skutky vychází z padlé lidské přirozenosti? Skutky těla není problém rozpoznat, jsou očividné. Cizoložství představuje nevěru v manželství. Smilstvo značí nezákonný sexuální styk. Nečistota je morální špatnost, smyslnost. Nestydatost je nemravný projev, při kterém daná osoba postrádá zábrany. Modlářství je nejenom uctívání bůžků, ale rovněž nemorální činy doprovázející uctívání démonů. Čarodějnictví doslovně znamená používání drog, protože ty byly používány během magických obřadů. Čarodějnictví značí jakýkoliv kontakt se zlými duchy či použití zaklínadel. Může také zahrnovat pověřivost a závislost na „zlých znameních“. Nepřátelství se vztahuje na intenzivní pocity nenávisti. Sváry jsou spory, konflikty, hádky. Žárlení představuje nedůvěru, podezřívání. Hněvání jsou výbuchy vzteku. Soupeření představuje formování skupin s touhou získat si následovníky. Roztržky značí rozdělení způsobené nejednotností. Sekty jsou skupiny vytvářené lidmi, kteří lpí na svých názorech. Závídění je nelibost z úspěchu či blahobytu druhých. Vraždy jsou nezákonné zabíjení druhých. (Toto slovo se však v některých rukopisech Nového zákona v tomto verši nevyskytuje.) Opilství se vztahuje na nadměrné pití alkoholu. Hodování je prostopášné setkání kvůli zábavě doprovázené opilostí.

Pavel své čtenáře varuje, jak to již činil dříve, že ti, kdo takové věci praktikují, nezdedí Boží království. Tato pasáž neučí, že opilec nemůže být spasen, nýbrž říká, že ti, jejichž životy se vyznačují výše uvedenými skutky těla, nejsou spaseni.

Můžeme se ptát, proč vlastně Pavel takové věci psal křesťanským církvím. Tím důvodem je, že ne každý, kdo vyznává, že je spasen, je opravdovým Božím dítětem. A proto v Novém zákoně Duch svatý častokrát předkládá úžasné duchovní pravdy společně s vážnými varováními těm, kdo vyznávají Kristovo jméno.

Ovoce Ducha (5,22-23)

5,22-23 Je důležité, že apoštol rozlišuje mezi *skutky* těla a *ovocem* Ducha. Skutky jsou výsledkem lidského snažení, ovoce vyrůstá podobně jako odnož z vinné révy (Jan 15,10.14). Liší se od sebe jako továrna od zahrady. (Napadá vás jiný přírůstek?)

Všimněte si, že ovoce je uvedeno v jednotném čísle, ne množném. Duch svatý působí jeden druh ovoce, a tou je Kristova podoba. Všechny zde uvedené ctnosti popisují život Božího Syna. Dr. C. I. Scofield poukázal na to, že každá z nich je cizí pro půdu lidského srdce.

Láska představuje to, jaký je Bůh a jací bychom měli být my. Je nádherně vylíčena v 1. Korintským 13 a demonstrována ve své plnosti na kříži Kalvárie.

Radost je uspokojení s Bohem a s Jeho počínáním. Kristus ji dal najevo v Janovi 4,34. Pokoj může zahrnovat Boží pokoj i harmonický vztah mezi křesťany navzájem. O pokoji v životě Vykupitele se můžeme dočíst v Lukáši 8,22-25. Trpělivostí se myslí především trpělivost v utrpeních a pronásledováních. Nádherný příklad můžeme nalézt v Lukáši 23,34. Laskavost znamená vlídnost – vlastnost, kterou lze nejlépe ukázat na postoji Pána vůči dětem (Marek 10,14). Dobrota je laskavost projevovaná druhým. Dobrotu v akci můžeme vidět v Lukáši 10,30-35. Věrnost může představovat důvěru Bohu i věřícím spolubojovníkům, oddanost či spolehlivost. Zde má apoštol Pavel na mysli nejspíše ten poslední zmíněný význam. Krotkost znamená zaujmout poslední místo, jak učinil Ježíš, když svým učedníkům umýval nohy (Jan 13,1-17). Zdrženlivost představuje sebeovládání (Lukáš 23,8-12). Naše životy by měly být podřízeny disciplíně. Chtíč, vášeň, apetit a vznětlivost by měly být pod kontrolou. Měli bychom se cvičit v mírnosti.

„Tato pasáž by mohla v současném jazyku znít takto,“ říká Samuel Chadwick: „Ovoce Ducha představuje láskyplnou a milující povahu; radostného ducha a veselou náladu; pokojnou mysl a způsoby; shovívavost a trpělivost v nepříjemných situacích a s otravnými lidmi; porozumění a cit pro pomoc druhým; šlechtnost v soudech a dávání ze srdce; oddanost a spolehlivost za všech okolností; pokoru, jež zapomíná na sebe, neboť se raduje z druhých; sebeovládání a disciplínu ve všech oblastech, což je konečná známka dokonalosti. Jak úžasné je to ve vztahu k 1. Korintským 13!“

Pavel celý výčet uzavírá záhadnou poznámkou: „*Proti takovým není žádný zákon.*“ Ovšemže ne! Tyto ctnosti činí Bohu radost, přináší užitek druhým i nám samotným. (Napadá vás nějaká další důležitá ctnost, která zde není zahrnuta?) Jak ale toto ovoce vzniká? Lidským úsilím? V žádném případě. Vzniká na základě křesťanova vztahu s Pánem. Když věřící člověk vzhlíží ke svému Spasiteli s láskyplným oddáním a je Mu každý den poslušný, Duch svatý v něm činí podivuhodné dílo. Proměňuje ho do podoby Krista. Stává se obrazem Pána (2. Korintským 3,18). Stejně jako ratolest čerpá veškerou svou životní energii a výživu z kmene, tak věřící v Kristu odvozuje svou sílu z opravdového Kmene, a proto jeho život přináší Bohu ovoce.

5,24 Tento verš je pravdivý ohledně postavení každého křesťana. Kdo je Kristův, ukřížoval své tělo, žije Duchem a měl by chodit Duchem. Na kříži byla špatná a zkažená přirozenost odsouzena a ukřížována. Křest symbolizuje pohřbení staré přirozenosti, takže již před Bohem více neexistuje. Tento verš by však měl být pravdivý také ohledně praxe. Křesťan by se měl neustále považovat za mrtvého tělu, nedávat mu prostor a ustát v marné snaze zvelebit ho.

5,25 Použitím slovíčka „jsme-li“ je naznačen časový úsek „od nějaké doby“. Od doby, co máme věčný život skrze působení Ducha svatého v nás, žijme tento nový život mocí stejného Ducha. Zákon dát život nikdy nemůže a nikdy ani nebyl zamýšlen, aby se stal základem křesťanova života.

Test č. 5

Lekce 9

1. Poté, co Pavel Galatským ukázal, jak je bláhové zřící se svobody výměnou za duchovní otroctví, jim dále vysvětluje, že jejich chování je také
 - a) zlé
 - b) slabošské
 - c) hříšné
 - d) odrazující
2. Vkládat důvěru v obřizku znamenalo
 - a) usilovat o to nejlepší z duchovního i materiálního světa
 - b) činit něco, co nemá vůbec žádný duchovní význam
 - c) zajistit si spasení
 - d) znevážit význam Krista
3. Lidé „pod zákonem“ musí dodržovat
 - a) pouze Desatero
 - b) jen ta přikázání, která se na ně nejspíše vztahují
 - c) jen morální přikázání zákona, neboť zákon obřadní je zastaralý
 - d) všechna přikázání zákona
4. Výraz „odpadli jste od milosti“
 - a) říká, že člověk může ztratit své spasení
 - b) říká, že jakmile je člověk spasen milostí, musí svou spásu udržovat činěním skutků zákona
 - c) říká, že je možné, aby člověk o sobě tvrdil, že je spasen, a přesto nebyl vůbec zachráněn
 - d) se v původním textu epištoly Galatským nenachází, ale byl tam později přidán chybou písaře
5. Pavlovo učení o „odpadnutí od milosti“ se v první řadě týká otázky
 - a) ospravedlnění
 - b) posvěcení
 - c) totožnosti
 - d) inspirovanosti

6. Naděje zákoníka
 - a) spočívá v opětovném příchodu Pána
 - b) spočívá v možnosti zasloužit si spasení
 - c) je nadřazená naději opravdového věřícího
 - d) má reálný základ v naplnění proroctví

7. Zákonictví
 - a) nemá žádnou výhodu
 - b) je Písmem formálně schváleno
 - c) představuje neposlušnost vůči Boží pravdě
 - d) v životě potlačuje hřích

8. Pavel si byl jistý, že falešní učitelé
 - a) po přečtení jeho dopisu s ním budou souhlasit
 - b) budou Bohem potrestáni
 - c) se brzy unaví vyučováním bludů
 - d) budou pozváni do Jeruzaléma a podrobeni církevní kázni

9. Zákonictví se snaží skoncovat
 - a) s urážkou kříže
 - b) s přílišným důrazem na lidské úsilí
 - c) s klesající potřebou víry
 - d) s jakýmkoliv důrazem na zákon

10. Křesťanova svoboda
 - a) znamená, že spasený člověk si může dělat, co chce
 - b) do jisté míry schvaluje hřích, neboť Boží milost funguje tam, kde existuje hřích
 - c) je totéž jako licence k hříchu
 - d) značí, že věřící člověk, přestože je svobodný od zákona, je omezen a motivován láskou

Jak odpovíte?

Co ve vašem osobním životě znamená svoboda v Kristu?

Lekce 10

11. Člověk pod milostí může

- a) povstat pouze na úroveň svých vlastních schopností
- b) používat zdroje Božího Ducha
- c) dát volný průchod přirozené dobrotě svého srdce, a tak dosáhnout svatosti
- d) získat zásluhy, jež mu budou připsány v nebi

12. „Chodit Duchem“ znamená

- a) dovolit Duchu svatému, aby řídil náš život
- b) zůstat v komunikaci s Božím Duchem
- c) zaobírat se Pánem Ježíšem
- d) vše výše uvedené

13. Tělo a Duch

- a) jsou schopni společně existovat v harmonii
- b) jsou v neustálém konfliktu
- c) jsou ve vzájemném konfliktu, jsou však schopni pokojně existovat v životě křesťana
- d) spolu nemohou existovat; je-li tedy člověk spasen, je okamžitě zbaven své hříšné přirozenosti

14. První čtyři skutky těla se týkají

- a) zákonictví
- b) nemorálního a nečistého chování
- c) hříšných sklonů
- d) náboženských omylů

15. Slovo překládané jako „čarodějnictví“ se týká

- a) magie
- b) používání drog
- c) kontaktu se zlými duchy
- d) vše výše uvedené

16. Pavel uvádí velmi dlouhý výčet „skutků těla“, protože

- a) opravdoví křesťané mohou tyto věci občas praktikovat a být jimi poznamenáni
- b) je možné, aby člověk falešně vyznával svou víru v Krista, což je však odhaleno díky jeho skutkům těla
- c) je možné, aby opravdoví věřící ztratil své spasení, upadne-li do některého z vyjmenovaných hříchů
- d) tyto hříchy se vyskytovaly mezi křesťany v Galacii

17. Pavel rozlišuje mezi skutky těla a

- a) myslí Kristovou
- b) životem víry
- c) ovocem Ducha
- d) Otcovou láskou

18. Ovoce Ducha

- a) je lidskému srdci přirozené
- b) je cizí pro půdu lidského srdce
- c) je vypůsobeno zákonem v duši upřímného zákoníka
- d) bude v nás vypůsobeno až poté, co se dostaneme do nebe

19. 1. Korintským 13 představuje nádherný příklad toho, co je myšleno

- a) láskou jakožto ovocem Ducha
- b) láskou jakožto přirozenou emocí
- c) láskou jakožto ovocem Ducha i přirozenou emocí
- d) láskou zobrazenou na zákonicky vedeném životě

20. Zdrženlivostí má Pavel na mysli

- a) naprostou abstinenci alkoholu jakožto nezbytné pravidlo křesťanského života
- b) potřebu života podléhajícímu disciplíně
- c) výzvu křesťanům, aby podstupovali utrpení
- d) skládání důvěry v ostatní věřící

Jak odpovíte?

Je váš život *charakterizován* skutky těla, nebo ovocem Ducha? Jaký závěr učiníte na základě toho, co vidíte ve vašem životě?

LEKCE 11

Praktické výzvy

Galatským 5,26-6,10

V předchozí pasáži Pavel svým čtenářům sděloval, aby chodili Duchem. Nyní na praktických příkladech ukazuje, jak takový Duchem naplněný život vypadá.

5,26 Křesťan by se měl stranit těchto třech postojů – ješitnosti, vyzývavosti a závisti. Ten, kdo žije pod zákonem, se často stává pyšným na své úspěchy a vysmívá se těm, kteří nedosahují jeho kvalit. Na druhou stranu lidé málo nadaní či bezcharakterní mají sklon závidět těm, kteří nemají takový problém s dodržováním zákona. Všechny tyto postoje jsou neslučitelné s milostí. Opravdový věřící by si měl druhých vážit více než sebe. Zákoníci touží po falešné slávě. Skutečnou slávu však přináší služba bez povšimnutí a práce bez toho, aniž by nás někdo viděl.

Rozvíjení tří zvyků (6,1-10)

1. Napravování padlých

6,1 Zde je nádherně vyjádřeno, jak má být druhými křesťany nakládáno s věřícím, který hřeší. Je to v naprostém protikladu se zákonem, který na hříšníka uvaluje soud.

Být zachvácen prohřeškem doslova znamená „být přemožen hříchem“. Myslí se tím člověk, který se dopustil nějakého hříchu, ne ten, kdo hřeší notoricky. S tímto člověkem by měli jednat duchovní křesťané. Tělesný křesťan by mohl svou tvrdostí a necitlivostí napáchat více škody než užítku. Onen hříšník většinou ani od člověka, který sám není ve spojení s Pánem, výtku nepřijme.

Tímto veršem vyvstává zajímavá otázka. Je-li člověk skutečně duchovní, přizná si to? Nejsou si duchovní lidé sami nejvíce vědomi svých selhání? Kdo by pak měl činit dílo nápravy, a tím se označit za duchovního? A nedá tím vlastně najevo, že mu chybí mírnost? Odpověď na tyto otázky je následující: skutečně duchovní člověk se nikdy nebude chlubit svým postavením, ale bude mít láskyplné srdce pastýře, které jej povede k touze napravit hříšníka. Nebude jednat s postojem pýchy či nadřazenosti, nýbrž v duchu mírnosti, pamatuje na to, že i on sám může být pokoušen.

6,2 Zdá se, že slovo „*břemena*“ se týká selhání, pokušení a zkoušek. Místo, abychom stáli opodál a kritizovali, měli bychom přiskočit svému bratru na pomoc v jeho trápeních a těžkostech.

Kristův zákon zahrnuje veškerá přikázání Pána Ježíše, která můžeme nalézt v Novém zákoně. Lze je shrnout přikázáním, „*abyste se navzájem milovali*“ (Jan 13,34; 15,12). To lze naplnit tím, že budeme nést břemena jedni druhých.

Kristův zákon se v mnohém liší od zákona Mojžíšova. Mojžíšův zákon sliboval

život za poslušnost, přitom však nedával k poslušnosti žádnou moc a mohl tak pouze povzbuzovat k poslušnosti strachem z trestu. Na druhou stranu, Kristův zákon jsou láskyplné pokyny těm, kdo již život mají. Věřící jsou uschopněni dodržovat pravidla Kristova zákona mocí Ducha svatého a jejich motivací je láska ke Kristu.

6,3 Všichni jsme stvořeni ze stejného prachu. Když si povšimneme bratrova hříchu, měli bychom pamatovat na to, že by to mohl být i náš hřích. Trpí-li křesťan komplexem nadřazenosti, je to určitá forma sebeobelhávání.

6,4 Zde je určité varování ohledně lidské tendence srovnávat se s ostatními a v tom nacházet uspokojení. Apoštol poukazuje na to, že každý z nás bude na soudné stoličce Kristově posuzován individuálně, a ne ve srovnání s druhými. A tak bychom tedy měli hledět na své vlastní počínání, abychom se mohli radovat ze své práce a ne ze selhání druhých.

6,5 Na první pohled se zdá, jako by tento verš protiřečil verši 2. V původním jazyku Nového zákona však slovo překládané jako „*břemena*“ ve verši 2 je zcela jiné než to ve verši 5. Ve 2. verši Pavel učí, že bychom měli vzájemně sdílet své starosti, trápení a problémy současného života. V pátém verši je ale zdůrazněna myšlenka, že každý z nás bude muset nést své vlastní břímě zodpovědnosti při soudné stoličce Kristově.

2. Podporujte ty, kdo vyučují Slovo

6,6 Věřící mají zodpovědnost podporovat své křesťanské učitele. „... *at' se ve všech dobrých věcech dělí*“ znamená materiálně přispívat, podporovat je modlitebně a mít o ně nefalšovaný zájem.

6,7 Přestože si druzí nemusí všimnout, že zanedbáváme Boží služebníky, On to vidí a podle toho přiděluje úrodu. Sklízíme, co jsme zaseli, a sklízíme mnohem více, než jsme zaseli. Když farmář zaseje pšenici, sklízí někdy třicetinasobek, jindy šedesátinasobek a někdy i stonásobek. Dr. Scofield poznamenává: „Duch zde nehovoří k hříšníkům ohledně jejich hříchu, ale ke svatým ohledně jejich lakoty.“

6,8 Ačkoliv v obecném smyslu platí, že sklízíme, co jsme zaseli, měli bychom mít na paměti, že je to výzva především pro oblast našeho dávání. Podíváme-li se na tento verš v tomto duchu, plyne z něj, že rozsívání tělu znamená utrácení peněz pro vlastní potřebu, potěchu a uspokojení. Rozsívání Duchu značí využívání peněžních prostředků pro podporu Božího díla.

Úrodou těch, kdo rozsívají tělu, je zklamání a ztráta přímo zde na zemi, protože čím jsou tito lidé starší, tím více si uvědomují, že tělo, které uspokojovali, podléhá zkáze a rozkladu. A v nadcházejícím věku pak přichází o věčnou odměnu. V Bibli je pojem věčný život předkládán dvěma různými způsoby:

- (1) Současné vlastnictví každého věřícího (Jan 3,36).
- (2) Budoucí vlastnictví věřícího, které získá na konci svého pozemského života (Římanům 6,22).

Ti, kdo zasévají Duchu, se těší z věčného života už zde na zemi, a to způsobem,

který jiní křesťané neznají. I oni, až dosáhnou svého nebeského domova, budou sklízet odměnu odpovídající jejich věrnosti.

6,9 Aby se nikdo nenechal odradit, Pavel svým čtenářům připomíná, že odměny mají jisté, i když ne okamžitě. Zaseté pole se nežne v tentýž den, kdy bylo zaseto. Podobně v duchovním království odměny určité v pravý čas následují věrnou žeň.

3. Čiňte dobře všem, zvláště křesťanům

6,10 Rodina víry představuje každého, kdo je spasen, bez ohledu na denominaci. Naše dobrota by neměla být omezena pouze na věřící, jim by však měla být prokazována zvláštním způsobem. Bartlett dodává: „Povšimněte si v tomto nabádání pozitivního důrazu. Naším cílem není uškodit co nejméně, nýbrž činit co nejvíce dobrého.“

LEKCE 12

Závěr

Galatským 6,11-18

Záměr falešných učitelů (6,11-13)

6,11 Pavel netvrdí, že Galatským píše dlouhý dopis. Epištola je vlastně docela krátká. Pavel však svůj dopis nediktuje některému ze svých spolupracovníků, jak obvykle činíval, nýbrž jej píše sám. Velká písmena v dopise mohou naznačovat jeho úpornou snahu vypořádat se se zákoníky a ukázat Židům závažnost jejich omylu. Anebo mohl také mít slabý zrak, což se často vyvozuje z této a z dalších pasáží. Domníváme se, že onen druhý důvod je správný.

6,12 Judaisté si chtěli vydobýt slávu před lidmi tím, že budou mít velké skupiny následovníků. Dosáhnout toho mohli svou neústupností ohledně obřizky. Pokud se od lidí nevyžaduje změna jejich zvyků, jsou vždy docela ochotni následovat různé rituály a obřady. Ani dnes by nebylo těžké početně navýšit sbor snížením standardu. Pavel rozpoznal pokrytectví těchto falešných učitelů a obviňuje je z toho, že se snaží vyhnout pronásledování pro Kristův kříž. Kříž představuje odsouzení těla a tělesných snah zalíbit se Bohu. Kříž značí smrt tělesné přirozenosti a jejím rádo by ušlechtilým snahám. Kříž znamená oddělení od zlého. A proto lidé nenávidí to slavné poselství kříže a pronásledují ty, kdo je káží.

6,13 Dodržování zákona je ve skutečnosti nezajímalo. Šlo jim o snadný způsob, jak získat stoupence, aby se mohli chlubit dlouhým seznamem svých následovníků. „Byl to pokus, jak získat druhé pro něco, co samo bylo v troskách. Vždyť ani ti, jež byli obřezáni (tj. Židé), nebyli schopni zákon dodržet.“ (James M. Boice)

Pavlův záměr (6,14-17)

6,14 Pavel svou chloubu nezakládá na lidské tělesnosti, nýbrž na Kristově kříži. Na tomto kříži zemřel svět pro Pavla a Pavel světu. Poté, co je člověk spasen, mu svět dává sbohem a on dává sbohem světu. Pro svět je již ztracen, protože se dále nezajímá o jeho prchavá potěšení. Svět o něj ztratil zájem, neboť onen člověk našel Toho, který jej naprosto uspokojuje. Findlay k tomu dodává: „Takový člověk již ve světě nikdy nemůže věřit, nikdy se jím pyšnit ani mu dále vzdávat čest. Svět je pro něj zbaven své slávy, moci a kouzla, aby mu mohl dále vládnout.“ Kříž je tedy jakousi nepřekonatelnou překážkou či dělicí čarou mezi světem a Božím dítětem.

6,15 Ačkoliv to na první pohled nemusí být zřejmé, představuje tento verš jeden z nejdůležitějších výroků celé epištoly.

Obřizka znamenala vnější obřad, na jehož dodržování židovští učitelé lpěli ze všech sil. Obřizka tvořila základ židovství. Pavel ji mávnutím ruky smetl ze stolu –

„*nic nezmůže obřizka*“. Nepočítají se ani obřady, ani židovství, ani zákonictví. A dále Pavel dodává – „*ani neobřizka*“. Existují lidé, kteří se chlubí svou nezávislostí na rituálech. Jejich církevní bohoslužba je charakterizována vzpourou vůči obřad-nosti. Ani tohle však nemá žádnou hodnotu.

Co pro Boha opravdu něco znamená, je nové stvoření. Touží vidět proměněný život. Findlay poznamenává: „Opravdové křesťanství je takové, které ze špatných lidí činí dobré a které otroky hříchu mění na syny Boží.“ Všichni lidé se nacházejí v jednom ze dvou stvoření. Jsou-li narozeni do světa, nachází se ve starém stvoření, na jehož počátku stojí padlý Adam. V tomto stvoření jsou hříšní, bezmocní a odsouzení. Veškeré jejich snahy o záchranu nebo o asistenci Bohu ohledně jejich spasení skrze dobrý charakter a skutky jsou marné a nijak je nepromění. Novému stvoření vévodí vzkříšený Kristus a zahrnuje všechny, kdo byli vykoupeni z hříchu a byl jim dán nový život v Ježíši. Protože je nové stvoření od začátku do konce závislé na Kristu, nemá v něm místo žádná snaha o zasloužení si Boží přízně skrze charakter či skutky. Výsledkem není dodržování obřadů, nýbrž život ve svatosti v podřízení Kristu, jemuž věřící dává svolení, aby Kristův život žil v něm. Nové stvoření není vylepšením či doplňkem k tomu starému, ale něco naprosto odlišného.

6,16 O jakém pravidle zde apoštol hovoří? O pravidle nového stvoření. Vyslovuje dvojí požehnání pokoje a milosrdenství na všechny, kdo učení posuzují otázkou: „Pochází to z nového stvoření?“ a odmítají vše, co pochází ze starého.

„... *i na Boží Izrael*.“ Mnozí se domnívají, že se zde myslí církev. Výraz *Boží Izrael* se však vztahuje na ty Židy, kteří přijali Pána Ježíše jako Mesiáše. Pro ty, kteří kráčí pod zákonem, neexistuje ani pokoj, ani milosrdenství, neboť jsou vyhrazeni jen těm z nového stvoření.

6,17 Pavel, kdysi otrok zákona, byl z tohoto otroctví zachráněn Pánem Ježíšem a nyní jeho život zcela patří Jemu. Stejně jako byli otroci označováni cejchem jejich pána, nese Pavel na své těle označení vlastnictví Pána Ježíše. Co je tím myšleno? Byly to jizvy, které mu přivodili židovští pronásledovatelé. A nyní tvrdí: „Ať si na mě nikdo nečiní nárok. Nemluvte mi nic o znamení obřizky, jež naznačuje otroctví zákonu. Já nosím značení svého nového Pána, Ježíše Krista.“

Požehnání – milost, ne zákon

6,18 Pavel se chystá odložit své pero. Musí však dodat poslední věc. A která to bude? MILOST – slovo, které nejdůležitěji charakterizuje jeho evangelium. Milost, ne zákon. Je to téma, kterým začal (1,3) a kterým také svou epištolu uzavírá. „*Milost našeho Pána Ježíše Krista s vaším duchem, bratři. Amen.*“

Vztah křesťanů k zákonu

Zákon byl dán izraelskému národu (2 M 20,2). Pohané, přestože jim dán nebyl (Ř 2,14a), jej však mají zapsané ve svých srdcích (Ř 2,14-15). Na tomto základě budou tedy souzeni všichni (Ř 2,12). Když dal Bůh zákon Izraeli, použil si tento

národ jako vzorek lidské rasy. Selhání Izraele prokázalo selhání lidstva (Ř 3,19).

Zákon je svatý, spravedlivý, dobrý a duchovní (Ř 7,7.12.14.16; 1 Tm 1,8). Musel však pracovat se špatným materiálem (Ř 7,7-9). Byl slabý kvůli tělu (Ř 8,3). Nepřivedl nic k dokonalosti (Žd 7,19).

Podstatou zákona je láska k Bohu a láska k bližnímu (Mt 7,12; Mt 22,36-40; Ř 13,8.10; Ga 5,14).

Smyslem zákona je ukázat na lidskou hříšnost (Ř 3,20; Mt 19,16-22; L 10,25; Ř 4,15; 5,20; 7,7; 1 K 15,56; Ga 3,19; 1 Tm 1,8-9). Je dobré, že má zákon právě tento záměr.

Hřích se nepočítá (stejně jako přestoupení) tam, kde není zákon (Ř 5,13).

Slyšet zákon není žádná ctnost, je vyžadována poslušnost (Ř 2,13).

Odplatou za porušení zákona je smrt (Ga 3,10). Není možné být pod zákonem, aniž by člověk nebyl pod kletbou (Ga 3,10). Zákon vyžaduje dokonalost a naprostou poslušnost (Ga 3,10; 5,3; Jk 2,10-11). Porušit jediné přikázání zákona znamená porušit všechna.

Zákon lidem říká, co mají činit, avšak nedává jim k tomu žádnou moc. Pouze v člověku rozdmýchává dřímající touhy (Ř 7,9.10).

Zákon nebyl konečným Božím záměrem. Byl přidán do doby, než přijde símě (Ga 3,19). Je to náš vychovatel do příchodu Krista (Ga 3,24).

Kristus nepřišel, aby zákon zničil, ale aby ho naplnil (Mt 5,17). Svým životem jej dokonale dodržoval a svou smrtí zaplatil jeho hroznou mzdu. Prohlásil, že nepomine ani nejmenší písmenko, ani jediná čárka ze zákona, dokud se vše nenaplní (Mt 5,18). Pro věřícího byl zákon naplněn v Kristově díle na Kalvárii.

Zákon nepřináší žádné ospravedlnění (Sk 13,39; Ř 3,20; Ga 2,16.21; 3,11). Bůh nikdy nezamýšlel, aby byl člověk spasen skrze zákon. I kdyby jej člověk od této chvíle stále dodržoval, přesto by nebyl ospravedlněn, neboť Bůh vyžaduje jeho dodržení i v minulosti.

Duch se nepřijímá dodržováním zákona (Ga 3,2).

Kristus nás vykoupil z prokletí zákona (Ga 3,13; 4,4.5).

Věřící je mrtvý zákonu skrze Kristovo tělo (Ř 7,4.6; Ga 2,19). Kristus je ukončení zákona k ospravedlnění pro každého, kdo věří (Ř 10,4). Nyní, při příchodu Krista, již nejsme pod zákonem (Ga 3,25). Ti, kdo jsou vedeni Duchem, nejsou pod zákonem (Ga 5,18). Zákon pro věřícího skončil (2 K 3,7-11).

Spravedlnost zákona je naplněna v těch, kteří chodí Duchem (Ř 8,4).

Přestože již věřící není pod zákonem, ale pod milostí (Ř 6,14-15), nežije mimo zákon. Spíše je podřízen Kristu (1 K 9,21).

Evangelium neruší zákon, ale zákon potvrzuje (Ř 3,31). Trest, který zákon vyžaduje, byl zaplacen Pánem Ježíšem. „Přísná spravedlnost si již nežádá více a milosrdenství může naplnit její sýpky.“

Zákon sám není mrtev. Nikdy nebyl zrušen.

Devět z deseti přikázání Desatera jsou zopakovány v Novém zákoně, nejsou však dány jako zákon, jehož porušení znamená trest, ale jako pokyny ve sprave-

dlnosti pro Boží lid.

Příkázání

Novozákonní odkaz

1. Neměj žádné bohy kromě mne	Mt 4,10; 1 K 6,9.10; 10,7.14; 1 J 5,20-21
2. Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí	Sk 17,29; Ř 1,23; 1 K 10,7
3. Neužívej jméno Hospodina, svého Boha, nadarmo	Mt 5,33-37; Jk 5,12
4. Cti svého otce i matku	Ef 6,2; Ko 3,20
5. Nezabíjej	Mt 5,21-22; 1 J 3,15
6. Necizolož	Mt 5,27-28; 1 Te 4,3-5
7. Nekrad'	1 K 6,9-10; Ef 4,28
8. Nelži o svém bližním	Mt 5,43-48; Ef 4,25
9. Neprahni po manželce svého bližního	Ř 7,7

Jediné příkázání, které není zopakováno, je to, jež se týká dodržování šabatu. Křesťané již nejsou vyučováni, aby dodržovali šabat (i když připouštíme, že ve Slově existuje princip jednoho dne ze sedmi).

Pravidlem pro život věřícího není zákon, nýbrž Kristus (1 J 2,6). On je naším standardem, vzorem a příkladem (J 13,15; 15,12; Ef 5,1.2.8.15.16; 1 J 3,16).

Milost nemůže existovat společně se zákonem (Ga 4,30). Víra a zákon jsou protikladné principy (Ga 3,12). Zákon však nestojí proti Božím zaslíbením (Ga 3,21).

Poznámky k šabatu

1. Dodržování šabatu je jedno příkázání z Desatera, o kterém je důrazně prohlášeno, že pro věřícího v Kristu „pominulo“ (2K 3,7-11). Je zbytečné argumentovat – jak to někteří činí – tím, že se tato pasáž týká obřadních zákonů, a ne zákonů morálních. Ve verši 7 je zákon popsán jako „*služba smrti, literami vyrytá do kamenů*“. To se mohlo vztahovat pouze na morální zákon, tj. na Desatero. Ve verši 11 dále čteme, že služba smrti, přestože slavná, je „*pomíjející*“. Tím je to zcela zřejmé. Křesťan není zavázán dodržovat šabat. Jak již bylo uvedeno, zbývajících devět příkázání je zopakováno v Novém zákoně, ne však jako zákon, nýbrž jako pokyn pro ty, kdo jsou pod milostí.
2. Žádnému pohanu nebylo příkázáno, aby dodržoval šabat. Zákon byl dán židovskému národu (Ex 31,13). Přestože Bůh sám sedmého dne spočinul, nikomu jinému tehdy nepříkázal, aby tak učinil. Příkázání o šabatu bylo poprvé vysloveno na hoře Sinaj a pak pouze dětem Izraele.
3. Není pravdou, jak tvrdí někteří, že šabat byl změněn na neděli dekretem

nějakého papeže. Křesťané si vyhradili Pánův den pro uctívání a službu Pánu, protože:

- a) V tento den vstal Pán Ježíš z mrtvých na důkaz, že je dílo vykoupení dokončeno (J 20,1).
 - b) Během následujících dvou Pánových dnů se vzkříšený Kristus ukázal učedníkům (J 20,19.26).
 - c) První den týdne byl udělen Duch svatý (Letnice se odehrály sedmou nedělí po vzkříšení).
 - d) V tento den se první učedníci setkávali k lámání chleba, aby tím připomněli Pánovu smrt (Sk 20,7).
 - e) První den v týdnu vyzýval Pavel křesťany, aby uspořádali sbírku (1K 16,1-2).
4. Židé pod zákonem měli svůj den odpočinku na konci pracovního týdne. Křesťané pod milostí začínali svůj týden dnem odpočinku, jelikož Kristus dokončil své dílo.
 5. Šabat byl dnem závazků. Pánův den je dnem výsad. Osvobození od sekulárních zaměstnání máme možnost zasvětit tento den Pánu zvláštním způsobem.
 6. Šabat měl připomínat první stvoření. Pánův den je spojen s novým stvořením.
 7. Šabat byl stínem věcí budoucích, kdežto podstata náleží Kristu (Ko 2,16).
 8. Selžou-li křesťané v dodržování šabatu, nemohou být odsouzeni (Ko 2,16). Zastánci šabatu na to reagují tvrzením, že „soboty“ v Ko 2,16 se týkají všech šabatů kromě týdenního šabatu. Avšak kritické překlady Písma zde mají jednotné číslo „sobota“.
 9. K naplnění zákona dochází milováním svých bližních (Ř 13,8-10; Ga 5,14), a ne v přísném dodržování určitého dne.
 10. Zastánci šabatu také argumentují tím, že Desatero obsahuje morální principy platné pro každou dobu. Nevidí přitom, že příkaz týkající se šabatu se mnohem více týká obřadu než morálky. Dodržování určitého dne není samo o sobě správné či špatné. Jediný důvod, proč bylo špatné sedmého dne pracovat, byl ten, že to Bůh řekl.

Test č. 6

Lekce 11

1. Lidé žijící pod zákonem často
 - a) dosahují opravdové svatosti
 - b) získají spásu, ale nikdy nezískají opravdovou svatost
 - c) činí Bohu radost svou upřímností, přestože se jim nepodařilo dosáhnout úspěchu
 - d) se stávají pyšnými na své domnělé výkony
2. Věřící, jež zhřeší,
 - a) má být s láskou obnoven svými bratřími
 - b) o tom má s někým promluvit
 - c) je hoden, aby se s ním nakládalo přísně
 - d) má být ignorován
3. Skutečně duchovní člověk
 - a) si ve svém životě nebude vědom žádného hříchu
 - b) bude mít laskavé srdce pastýře
 - c) přirozeně zaujme výsadní místo mezi svými bratry a bude trvat na tom, aby měl vedoucí pozici
 - d) se nikdy nebude snažit pozvednout svého hřešícího bratra, protože tím by o sobě dal najevo, že je duchovní, což by prozradilo nedostatek jeho pokory
4. Slovo „břemena“ z Galatských 6,2 se týká
 - a) finanční zadluženosti
 - b) fyzických handicapů
 - c) povahových slabostí
 - d) selhání, pokušení a zkoušek
5. „Kristův zákon“
 - a) je totožný se zákonem Mojžíšovým
 - b) zahrnuje všechna přikázání Mojžíšova zákona
 - c) zahrnuje všechna přikázání, která Pán Ježíš vyslovil
 - d) je tvořen zákony sepsanými jeho učedníky
6. Komplex nadřazenosti
 - a) je zcela normální záležitostí týkající se obdarovaných křesťanů
 - b) je určitá forma sebeobelhávání
 - c) je přípustný jen tehdy, dosáhl-li křesťan skutečně svatosti
 - d) můžeme vidět i ve způsobu, jakým Pavel píše Galatským

7. Na soudné stolici Kristově budeme
- v nebezpečí ze ztráty svého spasení
 - souzení v porovnání s ostatními křesťany
 - posuzování individuálně
 - zkoumání, zda-li jsme neselhali v tomto životě
8. Ti, kdo vyučují Slovo Boží,
- by neměli obdržet žádnou finanční pomoc, neboť tím by již získali svou odměnu
 - jsou oprávněni ustanovit poplatek za své služby
 - by měli smlouvat s místním sborem o financích, aby jim bylo řádně zapláceno za jejich čas a námahu
 - by měli být řádně finančně podporováni těmi, kteří těží z jejich služby
9. Text „cokoli člověk rozseje, to také sklídí“ se **v prvé řadě** týká
- hříšníka a jeho hříchů
 - věřícího a jeho hříchů
 - věřícího a jeho lakoty
 - obchodníka a jeho zisku
10. Máme činit dobře
- pouze křesťanům
 - pouze těm, kdo činí dobře nám
 - všem lidem, ale zvláště křesťanům
 - všem lidem bez výjimky a bez ohledu na to, zda jsou křesťané

Jak odpovíte?

Jste ve svém životě někdy lakomí?

Lekce 12

11. Pavel Galatským vzkazuje, aby si povšimli, jak velkými písmeny píše. Chtěl tím dát pravděpodobně najevo
- rozsah své epištoly
 - svůj chabý rukopis vzhledem na slabý zrak
 - rukopis svého zapisovatele
 - ochrnutí své pravé ruky
12. Pavel falešné učitele obvinil ze snahy vyhnout se
- setkání s ním
 - čtení jeho epištol
 - pronásledování
 - finančnímu dávání na pomoc Pánově dílu
13. Falešným učitelům v Galacii šlo především o
- snadné získání vlastních stoupenců
 - dodržování zákona
 - činění radosti Bohu
 - oddělení se od světa
14. O kterém z následujících výroků je řečeno, že je jedním z nejdůležitějších pro Galatské?
- „Bůh nám přece nedal ducha bázlivosti“
 - „Víra bez skutků je mrtvá“
 - „Nic nezmůže obřízka ani neobřízka“
 - „Spravedlivý z víry bude živ“
15. Označení „Boží Izrael“ se vztahuje na
- církev
 - starozákonní věřící
 - celý židovský národ
 - obřezané křesťany
 - Židy, kteří přijali Krista za Mesiáše
16. Vyznáváme galatismus, když
- tvrdíme, že pro spásu je nezbytný křest
 - přijímáme zákon jako pravidlo pro svůj život
 - přijímáme učení, že jsme spaseni vírou a udržování skutky
 - přijímáme libovolné z výše uvedených učení

17. Z listu Římanům 3,20 se dovidáme, že zákon
- a) má moc nás před Bohem ospravedlnit
 - b) nám dává vědomí našich hříchů
 - c) je svatý, spravedlivý a dobrý
 - d) již pominul
18. Zákon šabatu
- a) je pro křesťany závazný
 - b) byl dán pouze izraelskému národu
 - c) byl dán „Božímu Izraeli“
 - d) má platnost i v Novém zákoně
19. Zákon je určen evangeliem milosti, protože
- a) trest vyžadovaný zákonem byl zaplacen Kristem
 - b) člověk, který uvěřil evangeliu, má moc dokonale dodržovat zákon
 - c) zákon je konečný Boží záměr
 - d) zákon byl dán jak Židům, tak pohanům a pod milostí jsou všichni jedno tělo
20. Pravidlem pro život věřícího je
- a) Mojžíšův zákon
 - b) kázání na hoře
 - c) sám Kristus
 - d) Desatero

Jak odpovíte?

V čem vám tento kurz nejvíce pomohl?

Jméno a příjmení: _____

Adresa: _____